

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Bc. et Bc. Věra Tauchmanová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Bc. et Bc. Věra Tauchmanová

**Analýza mediálního obrazu útoků
na Charlie Hebdo ve vybraných
francouzských a českých denících**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Bc. et Bc. Věra Tauchmanová**

Vedoucí práce: **Mgr. Zbyněk Vlasák**

Datum obhajoby: **2017**

Počet znaků: **101 524**

Prohlašuji, že na této závěrečné bakalářské práci jsem pracovala samostatně a že jsem k jejímu vypracování využila pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Hradci Králové dne .....

Bibliografický záznam

TAUCHMANOVÁ, VĚRA. *Analýza mediálního obrazu útoků na Charlie Hebdo ve vybraných francouzských a českých denících*. Praha, 2017. 55 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Zbyněk Vlasák

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá mediálním obrazem útoků na francouzský satirický týdeník Charlie Hebdo prezentovaným ve vybraných francouzských a českých médiích. První kapitola nabízí teoretický pohled na terorismus, jeho definice, přehled teroristických útoků ve Francii a způsoby obrany Francie před těmito útoky. Druhá kapitola je zaměřena na týdeník Charlie Hebdo a na tragickou událost, ke které došlo 7. ledna 2015. Třetí kapitola představuje analyzované deníky, ve čtvrté je popsáno metodologické východisko prováděné analýzy. V páté kapitole jsou nejprve jednotlivě analyzovány články ve francouzských a v českých denících a poté je pozornost soustředěna na podobnosti a rozdíly v prezentacích v závislosti na zemi, kde byly články publikovány.

Abstract

The submitted bachelor's degree thesis is focused on the picture of the attack on the French satirical weekly newspaper Charlie Hebdo as it was presented in selected French and Czech media. The first chapter presents the theoretical approach to and definitions of terrorism, a historical survey of Islamic terroristic attacks in France and the ways how France tries to defend against terrorism. The second chapter is devoted to Charlie Hebdo and to the attack realized on January 7, 2015. The analyzed daily newspapers are presented in the third chapter, the methodological basis for the analysis is described in the fourth chapter. The fifth chapter analyzes articles in French and Czech dailies separately, then similarities and differences appearing in the articles and linked with the country of their origin are presented.

Klíčová slova

Charlie Hebdo, terorismus, francouzské a české deníky, kvalitativní analýza

Key words

Charlie Hebdo, terrorism, French and Czech daily newspapers, qualitative analysis

Poděkování

Na tomto místě vyjadřuji své poděkování vedoucímu práce Mgr. Zbyňku Vlasákovi za jeho podnětné rady, ochotu, trpělivost a podporu v průběhu psaní práce.

Dále děkuji zaměstnancům Mediatéky Francouzského institutu v Praze za jejich pomoc při získávání materiálů.

Poděkování patří také těm, kteří mě během studií inspirovali a inspirují.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce																
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:																
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: <i>Věra Tauchmanová</i>	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova v Praze</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">- 5 -06- 2015</td> <td style="text-align: center;">-1-</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Cj:</td> <td style="text-align: center;">Příloh:</td> <td style="text-align: center;">Skartační číslo:</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Přiděleno:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova v Praze			Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	- 5 -06- 2015	-1-	Cj:	Příloh:	Skartační číslo:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova v Praze																
Fakulta sociálních věd																
Došlo dne:		- 5 -06- 2015	-1-													
Cj:	Příloh:	Skartační číslo:														
Přiděleno:																
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: <i>2013</i>																
E-mail diplomantky/diplomanta: <i>tauchmanovavera@seznam.cz</i>																
Studijní obor/forma studia: <i>Mediální a komunikační studia (MSBCK), bakalářské / kombinovaná</i>																
Předpokládaný název práce v češtině: <i>Analýza mediálního obrazu útoků na Charlie Hebdo ve vybraných francouzských a českých denících</i>																
Předpokládaný název práce v angličtině: <i>Attacks on Charlie Hebdo – analysis of its reflection in selected French and Czech daily journals</i>																
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) <i>LS 2015/2016</i>																
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): <i>Cílem této práce je představit mediální obraz útoků na týdeník Charlie Hebdo, ke kterému došlo 7. ledna 2015 v pařížském sídle redakce. V teoretické části bude charakterizován satirický časopis Charlie Hebdo a nabídnut stručný přehled konfliktů, ke kterým mezi Charlie Hebdo a islamisty došlo před lednovým útokem. Praktická část bude spočívat v analýze prezentování útoků ve třech francouzských (Le Figaro, Libération a Le Monde) a třech českých denících (Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny). Klíčovým faktorem při vybírání těchto deníků bylo pokrytí co největší části politického spektra. Základní hypotézou, kterou má tato bakalářská práce potvrdit či vyvrátit, je, že se francouzská média více zaměřovala na dlouhodobější důsledky útoku.</i>																
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): <i>Úvod</i> <i>1 Terorismus ve Francii</i> <i>1.1 Historie teroristických útoků ve Francii</i> <i>1.2 Boj země proti terorismu</i> <i>První kapitola bakalářské práce se bude věnovat otázce terorismu ve Francii a nejzávažnějším útokům, ke kterým došlo v moderní historii země. Zároveň nabídne přehled toho, jak Francie s terorismem bojuje.</i> <i>2 Týdeník Charlie Hebdo</i> <i>2.1 Historie týdeníku a jeho specifika</i> <i>2.2 Konflikty Charlie Hebdo s islámskými radikály</i> <i>2.3 Útok na Charlie Hebdo 7. ledna 2015 a jeho bezprostřední následky</i> <i>Následující kapitola bude zaměřena přímo na týdeník Charlie Hebdo. Bude v ní představena jeho historie a uvedeny významné charakteristiky a důvody, proč se týdeník těší takové oblibě. Dále zde budou prezentovány dřívější konflikty časopisu s islamisty. Poslední část druhé kapitoly bude věnována přímo tragickému útoku, ke kterému došlo 7. ledna.</i> <i>3 Analyzovaná média</i>																

3.1 Charakteristika francouzských médií

3.1.1 Le Figaro

3.1.2 Libération

3.1.3 Le Monde

3.2 Charakteristika českých médií

3.2.1 Mladá fronta DNES

3.2.2 Právo

3.2.3 Hospodářské noviny

Ve třetí kapitole budou charakterizovány analyzované deníky.

4 Kvalitativní obsahová analýza, komparace

Čtvrtá kapitola se bude zabývat teorií kvalitativní obsahové analýzy a komparace.

5 Obraz útoků ve vybraných denících

5.1 Obraz útoků ve francouzských denících

5.2 Obraz útoků v českých denících

5.3 Srovnání obrazů ve francouzských a českých denících

V praktické části se nejprve pokusím zanalyzovat obrazy útoků v jednotlivých denících. A poté v tomto směru porovnáám francouzské a české deníky. Cílem této části bude potvrdit či vyvrátit hypotézu, že se francouzská média více zaměřovala na dlouhodobější důsledky útoku.

Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Le Figaro: leden - duben 2014

Libération: leden - duben 2014

Le Monde: leden - duben 2014

Mladá fronta DNES: leden - duben 2014

Právo: leden - duben 2014

Hospodářské noviny: leden - duben 2014

Postup (technika) při zpracování materiálu:

kvalitativní obsahová analýza, komparace

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

kolektiv autorů. Charlie Hebdo: *Les 20 ans, 1992/2012*. Vyd. 1. Paříž: Les Echappés, 2012. 319 s. ISBN 978-2357660557.

Tato kniha podává přehled o dvacetileté historii týdeníku Charlie Hebdo včetně nejvýznamnějších a nejprovokativnějších karikatur.

MILES, M., HUBERMAN, A., SALDANA, J. *Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook*. Vyd. 1. New York: Sage Publications, 2013, 408 s. ISBN 978-1452257877.

Publikace *Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook* pojednává o moderních metodách kvalitativní analýzy.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8. Autoři Bednařík, Jirák a Köpplová v knize *Dějiny českých médií* popisují vývoj českých médií od jejich

počátků až do současnosti na základě historického a společenského kontextu.

EVENO, P. *L'Histoire de la Presse Française*. Vyd. 1. Paříž: Flammarion, 2012. 271 s. ISBN 978-2081269750.

Kniha Patricka Evena je přehledem historie francouzské žurnalistiky od dob Théophrasta Renaudota, zakladatele prvního francouzského deníku la Gazette.

SGDN. *La France face au terrorisme*. Vyd. 1. Paříž: La Documentation française, 2006. 144 s. ISBN 978-2110061010.

Po schválení zákona o boji proti terorismu vydalo francouzské ministerstvo obrany tzv. livre blanc s popisem hrozeb ze strany teroristů a způsobů, jak proti nim bojovat.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

SOBĚSLAVSKÁ, Zuzana. *Obnova francouzského mediálního systému po skončení 2. světové války*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Jan CEBE.

SERBUSOVÁ, Monika. *Mediální obraz politiky Francie a České republiky*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Zdeněk ZBOŘIL.

KOBRSKOVÁ, Jana. *Francouzská kultura v Čechách*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jiří JANČÍK.

REINISCHOVÁ, Kateřina. *Základní etické principy českých a francouzských médií*. Praha, 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Barbora OSVALDOVÁ.

VYHNÁLKOVÁ, Lenka. *Boj proti mezinárodnímu terorismu na globální a regionální úrovni: srovnání OSN a EU*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Tomáš KARÁSEK.

Datum / Podpis studenta/ky

5.6.2015, Věra Jiráková

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzují, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

LLASÁK ZBYNĚK
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

5.6.2015 Věra Jiráková
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

Úvod	11
1 Terorismus ve Francii.....	15
1.1 Obecný pohled na terorismus.....	15
1.2 Historie islámského terorismu ve Francii	18
1.3 Boj Francie s terorismem	21
2 Týdeník Charlie Hebdo.....	24
2.1 Karikatury	24
2.2 Historie týdeníku Charlie Hebdo a jeho specifika.....	25
2.3 Konflikty Charlie Hebdo s islámem	27
2.4 Útok na Charlie Hebdo 7. ledna 2015 a jeho bezprostřední následky.....	28
3 Analyzovaná média	32
3.1 Charakteristika francouzských médií	33
3.1.1 Le Figaro	33
3.1.2 Libération.....	33
3.1.3 Le Monde.....	34
3.2 Charakteristika českých médií.....	35
3.2.1 Mladá fronta Dnes	35
3.2.2 Právo.....	35
3.2.3 Hospodářské noviny	36
4 Metodologické východisko	38
5 Obraz útoku ve vybraných denících	40
5.1 Obraz útoku ve francouzských denících	40
5.1.1 Leden	40
5.1.2 Únor.....	47
5.1.3 Březen.....	48
5.1.4 Duben	49
5.2 Obraz útoku v českých denících.....	50
5.2.1 Leden	50
5.2.2 Únor.....	58
5.2.3 Březen.....	59
5.2.4 Duben	59
5.3 Srovnání útoků ve francouzských a českých médií	59
Shrnutí a závěr	62
Summary and Conclusions.....	64
Bibliografie.....	66
Přílohy.....	71

Úvod

Paříž. Město, které bývá považováno za světové centrum módy, gastronomie, umění, bohémského nezávazného života a lásky. Město, které bylo v průběhu historie tichým svědkem mnoha revolucí a inspirací pro prozaiky, básníky i dramatiky. Na začátku 2. poloviny 19. století díky modernizaci provedené baronem Haussmannem z nařízení císaře Napoleona III. představovala Paříž model velkoměsta nové doby a stala se tak inspirací pro další evropské metropole. Události, ke kterým v hlavním městě Francie došlo v lednu 2015, a zároveň události předcházející a následující jsou ovšem smutným důkazem toho, že při vyslovení názvu města se lidem (jak můžeme soudit z běžných konverzací i z médií) nevybaví pouze katedrála Notre-Dame, řeka Seina, umělci na Montmartre nebo vůně baget, sýrů a vína, ale vybaví se jim také nebezpečí.

Když v roce 732 zvítězil v bitvě u Poitiers majordomus Francké říše Karel Martel nad muslimy, bylo to považováno za vítězství křesťanského světa nad islámem a za zabránění šíření islámu na území dnešní Francie. Při křížových výpravách ale Francouzi bojovali proti muslimům znovu. V zemi dnes žije přibližně sedm milionů muslimů a z médií se nám pravidelně dostávají informace o tom, jak se snaží získat své významnější postavení ve francouzské společnosti. To probíhá jak poklidnou cestou (jako příklad organizace stojící za těmito snahami můžeme uvést UOIF – L'Union des Organisations Islamiques en France, Sdružení islámských organizací ve Francii), tak formou násilnou, útoky a teroristickými činy, které ohrožují fungování společnosti a mohou vést až ke ztrátě na životech. Předkládaná bakalářská práce se zabývá útoky, za nimiž stály náboženské důvody. V moderní historii to ovšem nebyly pouze útoky vyloženě náboženského charakteru, ke kterým ze strany muslimů došlo. Zejména v době, kdy začala slábnout moc Francouzů v Alžírsku, kdy došlo k válce v Alžírsku, která vyústila v nezávislost Alžírska na Francii, docházelo k mnohým konfliktům charakteru nacionalistického se snahou o osvobození této země. Jisté náboženské důvody ale měly i tyto útoky, jak potvrdil také Mohammed Arkoun v knize *La pensée arabe*: „Cílem boje za svobodu není znovudosažení politické suverenity: snaží se o vytvoření ideologie boje – to je založení náboženského společenství mezi všemi společenskými třídami pod vedením politiků, které poté vyústí v disponování řadou bojovníků.“¹

---

¹ ARKOUN, Mohammed. *La Pensée Arabe*. Paříž: PUF, 1991, s. 110

Předmětem této bakalářské práce jsou útoky z 7. a 9. ledna 2015 spáchané v regionu Île-de-France. Nebyly na území Francie prvními, za kterými stála islámská teroristická organizace a při kterých přišli o život lidé. Žádné však nevyvolaly takový ohlas a takovou vlnu solidarity. Zmíněné 2 atentáty na redakci satirického týdeníku Charlie Hebdo a košer obchod ve městě Vincennes, ke kterým se přihlásila teroristická organizace Al-Káida, začaly být následně přirovnávány k útokům na Světové obchodní centrum z 11. září 2001. Symbolem soucitu s oběťmi těchto útoků se stalo heslo *Je suis Charlie*, objevující se v podobě hashtagu jako *#jesuischarlie*.

První kapitola této bakalářské práce se věnuje terorismu ve Francii a je členěna do tří podkapitol. První podkapitola nabízí obecný pohled na terorismus a uvádí jeho různé definice, druhá je exkurzem do historie islámských teroristických útoků, třetí podkapitola prezentuje souhrnný přehled prostředků, s jejichž pomocí Francie s terorismem bojuje.

Druhá kapitola je zaměřena na satirický týdeník Charlie Hebdo a na samotný útok. Hlavní doménou Charlieho jsou karikatury, proto se autorka bakalářské práce rozhodla vyčlenit jednu podkapitolu pro definice karikatur a pojednání o jejich historii. Na podkapitolu *Karikatury* navazuje podkapitola *Historie týdeníku Charlie Hebdo a jeho specifika* pojednávající o vzniku týdeníku, jeho vývoji a o tom, čím se vyznačuje, třetí podkapitola podává přehled konfliktů Charlieho s islámem před osudným 7. lednem 2015. Tomuto lednovému útoku se věnuje poslední podkapitola této části práce, *Útok na Charlie Hebdo 7. ledna 2015 a jeho bezprostřední následky*.

V kapitole *Analyzovaná média* jsou představeny zvolené francouzské a české deníky. U každého je nejprve uvedena informace týkající se jeho založení, následují údaje ze současnosti, včetně kvantitativních údajů o čtenosti deníků. Následující kapitola *Kvalitativní obsahová analýza, komparace* podává obecné charakteristiky zvolených metod, jejich postupy a následně způsob, jak budou tyto metody využity v předkládané práci.

V průběhu procesu vypracování bakalářské práce došlo k jedinému odklonu od tezí, kterého si je autorka vědoma – první podkapitola první kapitoly a první podkapitola druhé kapitoly nebyly při tvoření tezí plánovány. Vznikly z detailnějšího rozpracování úvodu uvedených dvou kapitol.

Pro sepsání teoretické části této práce byly využity čtyři druhy pramenů. Prvním druhem byly monografie psané ve francouzském, českém i anglickém jazyce. Pro první kapitolu to byly

zejména knihy *S puškou a koránem*² od Miloše Mendela, *Islám* Karen Armstrongové, *De la guerre et du terrorisme (O válce a terorismu)*³ Michaela Walzera, antologie textů o islámském terorismu *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*⁴ a dokument ministerstva obrany Francie *Bílá kniha obrany Francie 2016*. Při psaní druhé kapitoly autorka pracovala se souborným vydáním karikatur uveřejněných mezi lety 1992–2012, *Charlie Hebdo: Les 20 ans, 1992/2012*⁵. Bylo čerpáno zejména z poznámek týkajících se historie a ze tří děl, která byla napsána po atentátu: *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*⁶, *Sociologie d'une religieuse*⁷ a *We Are NOT Charlie Hebdo*⁸. Jako zdroj pro charakteristiku francouzských médií byla použita kniha Pierre Alberta *La Presse française*⁹, podkladem pro sepsání kapitoly o českých médiích byly knihy *Dějiny českých médií*¹⁰, *40 let Rudého práva*¹¹ a *Vlastnictví periodického tisku v České republice*¹². Hlavním pramenem pro kapitolu *Kvalitativní obsahová analýza, komparace* byly publikace související s kvalitativním výzkumem a jeho postupy – *Základy kvalitativního výzkumu*¹³ autorů Strausse a Corbinové, kniha Miroslava Dismana *Jak se vyrábí sociologická znalost*¹⁴ a publikace Jana Hendla *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*¹⁵. Druhým typem pramenů byly online knihy na *Google Books*. Jednalo se o knihy cizojazyčné, v České republice nedostupné. Dále, zejména při popisování průběhu útoku na Charlie Hebdo, bylo pracováno s internetovými

---

² MENDEL, Miloš. *S puškou a koránem*. Praha: Orientální ústav AV ČR, 2008, 244 s. ISBN 978-80-85425-63-5.

³ WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, 250 s. ISBN 978-2227474024.

⁴ BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, 255 s. ISBN 978-0230608641.

⁵ Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, 319 s. ISBN 978-2357660557.

⁶ CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, 60s. ISBN 978-1507602225.

⁷ TODD, Emanuel. *Sociologie d'une crise religieuse*. Paříž: Éditions Points, 2015, 252 s. ISBN 978-2021279092.

⁸ BARRETT, Kevin J. (ed.) *We Are NOT Charlie Hebdo*. Lone Rock: Sifting and Winnowing Books., 2015, 244 s. ISBN 978-0996143004.

⁹ ALBERT, Pierre. *La Presse française*. Paříž: La Documentation française, 1990, 175 s., ISBN 978-2110023544.

¹⁰ BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹¹ DOLEJŠÍ, Vojtěch. *40 let Rudého práva*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960, 232 s. ISBN 0-425-18843-4.

¹² BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 -2006*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2007, 274 s. ISBN 9788024613871.

¹³ STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-85834-60-X.

¹⁴ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002, 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

¹⁵ HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

zpravodajskými články, internetové stránky byly využívány také při charakteristice deníků. Čtvrtým typem pramenů byl samotný týdeník Charlie Hebdo, konkrétně vydání, které bylo rekordní v počtu prodaných výtisků a které vyšlo týden po atentátu.

Primární prameny pro praktickou část práce byly dvojího typu: články na internetových stránkách francouzských deníků (ty byly totožné s verzemi v tištěných vydáních deníků) a české deníky v jejich tištěné verzi.

Předkládaná bakalářská práce má pomocí metod kvalitativní obsahové analýzy ukázat, jak sledovanou událost prezentovala česká a jak francouzská média, potvrdit či vyvrátit základní hypotézu, tedy tu, že se francouzské deníky věnovaly dlouhodobějším důsledkům útoku. Analyzovaná média se liší svou politickou orientací, případy rozdílů v prezentaci událostí související s touto rozdílnou orientací jsou zaznamenány ve výzkumné zprávě, tedy v páté kapitole této práce. Zkoumaná média byla publikována v období od 8. ledna, tedy ode dne následujícího po dni atentátu, do konce dubna 2015. Analýza českých deníků se navíc dotýká i toho, zda představitelé České republiky vnímají terorismus jako reálnou hrozbu. Bakalářská práce se věnuje dvěma teroristickým útokům a jejich možným důsledkům - útoku na Charlie Hebdo a útoku v košer obchodě, kterému nebyla veřejností v porovnání s útokem na redakci věnována taková pozornost.

1 Terorismus ve Francii

1.1 Obecný pohled na terorismus

Termín terorismus má svůj původ právě ve Francii. Ve 14. století se ve francouzštině poprvé objevilo z latinského *terrere* odvozené slovo *terreur* neboli *teror*, z něhož poté připojením přípony *-ism* vzniklo slovo *terrorism*, do češtiny překládané právě jako *terorismus*. Slovo *teror* v jeho původním významu, tedy „přinucení člověka ke klepání se strachy“, použil politik, spisovatel a zastánce absolutismu Jean Bodin v 16. století v souvislosti s nadměrným násilím obecně, o dvě století později vnímal Jean-Jacques Rousseau teror jako prostředek k respektování práva¹⁶ a Charles-Louis de Montesquieu jako „specifickou formu brutální a nepředvídatelné vlády“¹⁷. K teroru v praxi došlo na území Francie během Velké francouzské revoluce. *Jakobínský teror* neboli *Teror* jsou dnes používaná označení pro nadvládu jakobínů a jejich vůdce Maximiliena Robespiera, která trvala od 5. září 1793 do 27. července 1794 a během které byli gilotinou popravováni nepřátelé režimu. Poté, co byl po Thermidorském převratu Robespierre souzen, byl obviněn z *terorismu*, ze „zločinného zneužití moci“¹⁸.

Rozmanitost teroristických skupin, jejich cílů nebo praktik a obtížná charakteristika osoby teroristy jsou příčinami toho, že v současné době neexistuje globálně jednotná definice terorismu. Jak je uvedeno v nejaktuálnější úpravě (z 12. dubna 2016) dokumentu Spojených národů Globální protiteroristická strategie: „Násilný extremismus je rozličný jev, který nemá mezinárodně jednotnou definici.“¹⁹ I přes určení strategií boje proti terorismu ani Organizace spojených národů nestanovila žádnou definici tohoto pojmu.

Nicméně jiné mezinárodní organizace své vlastní definice pojmu terorismus mají. Evropská unie, mezi jejíž zakládající členy patřila i Francie, definuje teroristické činy jako „trestné činy, které mohou vzhledem ke své povaze nebo souvislostem závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, byly-li spáchány s cílem závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci k tomu, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela, nebo závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní

---

¹⁶ Jean Bodin: Šest knih o státu; Jean-Jacques Rousseau: Rozprava o politické ekonomii; Charles-Louis de Montesquieu: O duchu zákonů (SCHMID, Alex P. *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. Abingdon: Taylor & Francis, 2011, s. 41)

¹⁷ tamtéž, s. 41

¹⁸ tamtéž, s. 41–42

¹⁹ United Nations General Assembly. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *Un.org* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/826

organizace^{20,21}. NATO, stejně jako ministerstvo obrany Spojených států amerických, definuje terorismus jako „nezákonné použití nebo vyhrožování užitím síly či násilí proti jedincům nebo majetku za účelem přinutit a zastrašit vlády nebo společnost, často se záměrem dosáhnout politických, náboženských nebo ideologických cílů“²². Evropská unie a NATO se tak při vymezení daného pojmu shodují v tom, že terorismus vidí jako něco protizákonného a jako prostředek přinucení či zastrašení protivníka.

Definice terorismu se od roku 1995 nachází i v Trestním zákoníku Francouzské republiky. Článek 421-1 definuje teroristické činy jako: „trestné činy, jejichž cílem je narušit veřejný pořádek zastrašováním nebo terorem“²³, a dále podává výčet činů, které se za teroristické považují.

Již bylo řečeno, že teroristické skupiny jsou rozmanité, můžeme tedy rozlišovat více typů terorismu. Dle Martina Guse, profesora na Kalifornské univerzitě, dělíme terorismus na čtyři typy: *státní*, který je páčán vládou vůči jejím nepřátelům, *disidentský*, kdy nestátní hnutí nebo skupina útočí na své nepřátele, *náboženský*, jehož činy jsou motivovány vírou a snahou prosazovat její principy, a *mezinárodní*, jehož cíle jsou předmětem mezinárodního zájmu.²⁴

V dokumentu Globální protiteroristická strategie je uvedeno, že „teroristické organizace jako Islámský stát, Al-Kaidá nebo Boko Haram vytvořily naši představu o terorismu a násilném

---

²⁰ Rada Evropské unie. Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0475&from=EN>

²¹ Jako na teroristické je nahlíženo na:

- a) útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti;
- b) útoky ohrožující tělesnou integritu člověka;
- c) únos nebo braní rukojmí;
- d) způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury, včetně informačního systému, pevné plošiny na kontinentálním šelfu, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;
- e) zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;
- f) výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití zbraní, výbušnin nebo zbraní jaderných, biologických nebo chemických, jakož i výzkum a vývoj biologických a chemických zbraní;
- g) vypouštění nebezpečných látek, zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;
- h) narušení nebo přerušování dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;
- i) výhrůžky spácháním některého jednání uvedeného v písmenech a) až h).

(United Nations General Assembly. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *Un.org* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/826)

²² GUS, Martin. *Essentials of Terrorism: Concepts and Controversies*. [online]. SAGE Publications, 2016. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: <https://books.google.cz/>

²³ Code penal. *Legifrance.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=41E591E7C17502BB232D420DB269D43E.tpdila09v_2?idSectionTA=LEGISCTA000006149845&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20161123

²⁴ tamtéž

extremismu²⁵. Tyto tři organizace, jejichž členové jsou radikální vyznavači islámu, představují náboženský terorismus, jedná se tedy o terorismus islámský. Vzhledem k tomu, že bakalářská práce je zaměřena na mediální obraz útoku spáchaného islámskými radikály, pokusme se nyní islámský terorismus charakterizovat.²⁶

Izraelský diplomat a odborník na islámský terorismus, Shmuel Bar, nahlíží na tento typ terorismu jako na „součást islámského fundamentalismu 20. století“²⁷, jehož cílem je svrhnout neislámského režimu. Přestože nezpochybňuje existenci politických důvodů pro tento typ terorismu, náboženství a jeho principy vidí jako hlavní důvod islámského terorismu, a to zejména kvůli tomu, že právě na základě přesvědčení o platnosti náboženských principů k útokům dochází.²⁸

Z náboženského hlediska dělí islám svět na dvě části, na dva domy. Zatímco označení *dar al-Islam* odpovídá *příbytku islámu* („území, které je příbytkem islámu, je-li vojensky pod kontrolou muslimské moci a začne se na něm uplatňovat šaría“²⁹), označení *dar al-harb* se vztahuje k termínu *příbytek války*. Tyto dva domy by proti sobě měly bojovat tak dlouho, dokud nezvítězí *příbytek islámu*. Toto šíření a zároveň upevňování islámu se označuje termínem *džihád* a patří k základním povinnostem, které by měli muslimové plnit. Za účelem rozšíření náboženství může být použito i násilných prostředků.³⁰ Pro *příbytek islámu* dále platí, že „Islám je řešení.“³¹, a dochází tak ke spojení státu a náboženství v jedno.

V moderních dějinách dal dle Bara podnět k šíření islámu vpád vojsk SSSR na území Afghánistánu na Štědrý den roku 1979. Tomuto vpádu předcházela islámská revoluce v Íránu, tedy svrnutí vlády císařské dynastie a nastolení islámské republiky. Muslimové tehdy měli brát *džihád* jako svoji občanskou povinnost, jejímž účelem bylo vyhnat ty, kteří nevěří v islám, ze svého území. Islám se měl také navrátit do všech míst, bezvěrců měly být zbaveny také všechny země, na jejichž území islám někdy v průběhu historie byl. Snaha o šíření náboženství po celém světě narostla po útocích na World Trade Center 11. září 2001.³² Po těchto útocích

²⁵ United Nations General Assembly. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *Un.org* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/826

²⁶ Vzhledem k tomu, že jádrem práce je mediální analýza, bude charakteristika islámského terorismu omezena na nejstručnější poznatky.

²⁷ BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 12

²⁸ tamtéž

²⁹ MENDEL, Miloš. *S puškou a koránem*. Praha: Orientální ústav AV ČR, 2008, s. 98

³⁰ tamtéž, s. 102

³¹ BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 12

³² BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 12–13

byla tehdejší prezidentem Spojených států amerických Georgem Walkerem Bushem vyhlášena válka proti terorismu.

1.2 Historie islámského terorismu ve Francii

Tato podkapitola podá přehled útoků spáchaných teroristickými organizacemi ze zemí a z území, kde je islám převládajícím náboženstvím, od 70. let 20. století.³³ Tedy od doby, ve které došlo ve Francii k prvním útokům tohoto typu. V následujícím desetiletí navíc začaly zemi sužovat útoky disidentské silně levicově zaměřené teroristické skupiny Action Directe³⁴, Francouzi začali vnímat terorismus jako reálnou hrozbu. Již předtím ale teroristé Francii považovali za „zemi klidu a možnosti přípravy“³⁵ vzhledem k tomu, že muslimští vojáci, kteří byli vycvičeni ve Francii, poté odjížděli bojovat nejčastěji do Súdánu nebo do Aghánistánu.³⁶

Během útoků v 70. letech 20. století přišlo o život dle dochovaných záznamů 8 lidí. K prvnímu útoku došlo v roce 1973, v následujících letech vždy alespoň jednou ročně. Za útoky stály různé teroristické skupiny, nicméně, podle seznamu útoků, převažovaly ty skupiny, které bojovaly za osvobození Palestiny³⁷.

Během 80. let minulého století byly organizace bojující za osvobození Palestiny vystřídány na prvním místě v počtu útoků organizacemi, které požadovaly osvobození Libanonu. Ve 2. polovině dekády za nimi nejvíce stál libanonský Výbor pro solidaritu s arabskými politickými vězni a s vězni ze Středního východu (CSPPA – Comité de Solidarité avec les Prisonniers Politiques Arabes et du Proche-Orient). Vedle náboženských důvodů měly útoky také vést k propuštění libanonského vojáka George Ibrahima Abdallaha, který si ve Francii odpykával (a stále odpykává) doživotní trest.³⁸ Útokům v Paříži předcházela výbuch bomby na Francouzském velvyslanectví v Libanonu 12. prosince 1983.³⁹

---

³³ Útoky ovšem nebyly (ať už podle oficiálních zpráv nebo domněnek) jen náboženského charakteru, souvisely také např. s bojem o moc. To, že nejde přesně odlišit terorismus náboženský a terorismus politický, potvrzuje obtížnost definování terorismu.

³⁴ CHOWANIETZ, Christophe. *Bombs, Bullets, and Politicians: France's Response to Terrorism*. [online]. McGill-Queen's University Press, 2016. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/>

³⁴ tamtéž

³⁵ WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, s. 126

³⁶ tamtéž, s. 108

³⁷ Paris, les attentats oubliés. *Dreuz.info* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.dreuz.info/2015/11/23/paris-les-attentats-oublies/>

³⁸ CHOWANIETZ, Christophe. *Bombs, Bullets, and Politicians: France's Response to Terrorism*. [online]. McGill-Queen's University Press, 2016. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/>

³⁹ BIGO, Didier. Les attentats de 1986 en France: un cas de violence transnationale et ses implications. *Conflits.revues.org* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <https://conflits.revues.org/129>

3. února 1986 zemřel při atentátu na Champs-Élysées jeden člověk a dalších 8 lidí bylo zraněno, o den později bylo při požáru v knihkupectví Gibert-Jeune zraněno 5 lidí. Dne 5. února zranil výbuch v obchodním centru Forum des Halles 22 lidí. 20. března přišli při výbuchu bomby na Champs-Élysées o život dva lidé. V sérii útoků mezi 8. a 17. zářím stejného roku přišlo o život celkem 9 lidí a 163 jich bylo zraněno.⁴⁰

Teroristickou skupinou, která je nejvíce spojená s útoky na francouzské obyvatelstvo v 1. polovině 90. let, je Ozbrojená islámská skupina (GIA – Groupe islamiste armé) založená roku 1992 v Alžírsku oddělením radikálních představitelů politické strany Islámská fronta spásy (FIS – Front islamique du salut). Tato strana začala v 80. letech projevovat zájem o nastolení islámu v zemi a nesouhlas s Frontou národního osvobození (FLN – Front de libération nationale), která stála za vítězstvím Alžírka v Alžírské válce a vytvořením samostatné republiky. Rozpory se týkaly zejména sekulárního pojetí státu, které prosazovala FLN, zatímco FIS požadovala nastolení islámské vlády. Její rostoucí obliba a nespokojenost občanů se socialistickou alžírskou vládou jí dávala poměrně velkou naději na vítězství v parlamentních volbách v roce 1992, vojenský převrat v zemi nicméně tyto šance znemožnil, FIS byla navíc zakázána. Právě toto omezení přispělo k vytvoření radikálního křídla strany a následnému vytvoření Ozbrojené islámské skupiny.⁴¹

Po spáchání zločinů na Francouzích na alžírské půdě (21. září 1993 byli teroristy příslušejícími ke skupině zabiti dva francouzští zeměměřiči, 24. září téhož roku byli organizací uneseni tři pracovníci konzulátu, podařilo se je ovšem zachránit. 3. srpna 1994 zastřelili teroristé v Alžíru pět francouzských policistů a 27. prosince pak čtyři křesťanské misionáře, tři Francouze a jednoho Belgičana.⁴²) Dne 24. prosince 1994 unesli tři příslušníci GIA Airbus Air France, jehož původní plánovaná trasa byla z Alžíru do Paříže.⁴³ Teroristé se pokusili o převzetí řízení letadla ještě před startem, což jim bylo alžírským letištěm a vládou zamítnuto. Až dalšího dne, poté, co teroristé zabili tři pasažéry, byl letadlu povolen start. Cílovou destinací byla kvůli nedostatku paliva Marseille, kde teroristé požadovali doplnění paliva nutné k tomu, aby mohli doletět do Paříže. Vzhledem k požadovanému nadměrnému množství paliva bylo

---

⁴⁰ tamtéž

⁴¹ ARMSTRONGOVÁ, Karen. *Islám*. Praha: Slovart, 2008, s. 210–212

⁴² WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, s. 203

⁴³ tamtéž

pojato podezření (které se nakonec ukázalo jako pravdivé), že by nad Paříží mělo letadlo explodovat. Teroristy se v Marseille podařilo zneškodnit.⁴⁴

To, že teroristé po přeletu letadla do Marseille vlastně rozšířili své působení i na francouzské území, jako by předznamenalo sérii teroristických útoků v Paříži v roce 1995, které organizovala GIA. 25. července zemřelo při výbuchu bomby v pařížském metru na stanici Saint-Michel osm lidí a devatenáct jich bylo zraněno.⁴⁵ Žádné ztráty na životech, ale mnoho zraněných způsobily exploze, ke kterým došlo 17. srpna nedaleko Vítězného oblouku, 3. září na tržišti Richard-Lenoir, 6. září na stanici metra Maison-Blanche a 17. října v metru u stanice Musée-d'Orsay, kde se počet zraněných vyšplhal na třicet.⁴⁶ Dne 11. července 1995 přišel v Paříži o život Alžíran Abdelbaki Sahraoui (1910–1995), spoluzakladatel FIS, který Paříž považoval za místo, kde by měl vládnout mír. Přestože pachatelé jsou dodnes neznámí, mezi podezřelé se řadí právě GIA, a to zejména kvůli tomu, že na Paříž nahlížela jako na *příbytek války*.⁴⁷ Hlavou útoku měl být tehdejší šéf GIA Djamel Zitouni (1964–1996), který zastával názor, že útoky a válka s Francií jsou jedinou možností, jak zajistit podporu islámu ve Francii.⁴⁸

Na začátku této podkapitoly bylo zmíněno, že Francie byla brána jako místo, kde se mohli budoucí teroristé na své činy připravovat. 90. léta skutečně ukázala nebezpečí výcviku vojáků nefrancouzského původu na území Francie. Útočníci alžírského a marockého původu, kteří spáchali atentát 24. srpna 1994 v hotelu v Maroku, byli trénováni ve francouzských Provensálských Alpách.⁴⁹ Ve Francii byl také vycvičen Alžířan a člen GIA Khaled Kelkal (1971–1995), jenž stál za sérií útoků v Paříži v roce 1995.⁵⁰

V roce 2004 napsal americký publicista Michael Walzer ve své knize *De la guerre et du terrorisme*, že teroristická organizace Al-Káida „má určitě svou síť i ve Francii“⁵¹. Toto tvrzení se ukázalo jako pravdivé o jedenáct let později právě při útocích v Île-de-France dne 7. ledna 2015, ke kterým se Al-Káida přiznala. (Těmto útokům se bude podrobně věnovat podkapitola 2.2.)

---

⁴⁴ 20 ans après, le récit minute par minute du calvaire des 220 otages des terroristes du vol Alger-Paris. *Atlantico.fr* [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.atlantico.fr/decryptage/aeroport-alger-24-decembre-1994-quatre-terroristes-prennent-contrôle-airbus-a300-destination-paris-recit-minute-minute-calvaire-1918034.html/page/0/3>

⁴⁵ CHOWANIETZ, Christophe. *Bombs, Bullets, and Politicians: France's Response to Terrorism*. [online]. McGill-Queen's University Press, 2016. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <https://books.google.cz/>

⁴⁶ WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, s. 203–204

⁴⁷ WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, s. 128

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ tamtéž, s. 102

⁵⁰ tamtéž, s. 161

⁵¹ WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, s. 205

Uvedenými útoky ovšem teror ve Francii neskončil. 13. listopadu 2015 se ve večerních hodinách začaly po celém světě šířit zprávy o sérii atentátů v Paříži, za nimiž stála organizace Islámský stát. Atentáty v 11. okrsku (klub Bataclan, restaurace La Belle Équipe) a na stadionu Stade de France ve městě Saint-Denis si vyžádaly 130 mrtvých a 350 zraněných.⁵² 14. července je státní svátek, den, kdy si Francie připomíná dobytí Bastily a začátek Velké francouzské revoluce. 14. červenec 2016 se ale stal zároveň i dnem, kdy došlo k teroristickému útoku ve městě Nice. Ozbrojený řidič kamionu plného výbušnin najel do lidí na tamní kolonádě, výsledkem byla smrt 86 lidí.⁵³

Během letošního roku došlo ale také k útokům, které byly zaměřeny naopak proti muslimům. 11. a 17. března 2016 přišli v regionu Midi-Pyrénées o život tři muslimští vojáci.⁵⁴

1.3 Boj Francie s terorismem

V této podkapitole budou představeny dokumenty, ve kterých jsou uveřejněny zásady a postup boje proti terorismu, a uvedeny zásahové jednotky určené k tomuto boji.

V Trestním zákoníku Francouzské republiky platném k 10. září 1995 byl terorismus poprvé, s ohledem na dění ve Francii, definován. Dle článku 421-1 II. hlavy byly jako teroristické definovány „činy, jejichž cílem je zastrahováním nebo terorem výrazně narušit veřejný řád, útoky záměrně ohrožující život a suverenitu člověka a únosy včetně únosů letadel, lodí a všech dalších dopravních prostředků“.⁵⁵

V letech 1972, 1994, 2008 a nejnověji v roce 2013 byly Generálním sekretariátem pro obranu a bezpečnost vydány tzv. Bílé knihy obrany a bezpečnosti neboli Livres blancs sur la Défense et sécurité nationale. Tyto dokumenty popisují kromě boje s terorismem také další oblasti, které mohou představovat potenciální nebezpečí pro zemi a její obyvatele. Již

---

⁵² Attentats à Paris. *Tempsreel.nouvelobs.com* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://tempsreel.nouvelobs.com/attentats-terroristes-a-paris/20151116.OBS9555/attentats-de-paris-les-victimes-du-13-novembre.html>

⁵³ Le mémorial du « Monde » aux victimes des attentats de Nice. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z:

http://www.lemonde.fr/grands-formats/visuel/2016/10/06/le-memorial-du-monde-aux-victimes-des-attentats-de-nice_5009546_4497053.html#CQuzXbhrGbfHwOHb.99

⁵⁴ GUYENOT, Laurent. Prequel to Charlie Hebdo. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, s. 12

⁵⁵ TARNERO, Jacques. *Les terrorismes*. Paris: Les Essentiels Milan, 2001, s. 50

v předmluvě k vydání z 29. dubna 2013 prezident François Hollande přiznal, že hrozba terorismu od roku 2008, tedy roku před vydáním Bílé knihy, stoupla.⁵⁶

V kapitole věnující se boji s terorismem je jako hlavní podstata úspěšného boje vytyčena spolupráce všech Francouzů,⁵⁷ stejně jako spolupráce členských zemí mezinárodních organizací, jejichž členem Francie je.⁵⁸ Byly uvedeny následující konkrétní postupy v boji:

- mít se na pozoru před nebezpečnými skupinami, chránit území proti nepřátelským vpádům a rozvíjet vládní mechanismy bojující proti radikalizaci
- ochraňovat obzvláště ohrožená místa, síť dopravy letecké, pozemské a přímořské, kritické infrastruktury a citlivá data;
- používat technologii k včasnému odhalení nebezpečí, např. ke zneškodnění výbušnin, k ochraně osobních údajů, biometrických údajů a k ochraně proti nukleárnímu, radiologickému, biologickému, chemickému a jadernému terorismu⁵⁹

13. listopadu 2014 byl vyhlášen zákon č. 2014-1353 o zesílení ochranných prostředků v boji proti terorismu.⁶⁰ V souvislosti s útoky na týdeník Charlie Hebdo nařídil francouzský premiér Manuel Valls navýšení počtu zaměstnanců (celkem o 1 100 osob) a dotací na materiální prostředky (425 milionů eur) na ministerstvech vnitra, spravedlnosti, obrany a financí.⁶¹ 25. července byl schválen zákon č. 2015-912 o špionáži, která by měla za zachování veškerých lidských práv a svobod umožňovat odhalení teroristických činů.⁶²

Útoky 13. listopadu 2015 v Paříži a Saint-Denis byly pro francouzskou vládu určitým mezníkem ve sféře obrany před terorismem. Po tragickém dnu francouzské historie, kdy po útocích spáchaných Islámským státem přišlo o život 127 osob, byl 14. listopadu 2015 schválen tzv. výjimečný stav, který byl po útoku v Nice 14. července prodloužen až do ledna 2017. Během tohoto období mohou vyšší státní úředníci nebo ministerstvo vnitra „omezit nebo zakázat dopravu na určitých místech; zakázat veřejná shromáždění nebo provizorně uzavřít

---

⁵⁶ Generální sekretariát pro obranu a bezpečnost. *Livre blanc sur la Défense et la Sécurité nationale 2013*. Paris: Direction de l'information légale et administrative, 2013, s. 7

⁵⁷ tamtéž, s. 104

⁵⁸ tamtéž, s. 61

⁵⁹ Generální sekretariát pro obranu a bezpečnost. *Livre blanc. Livre blanc sur la Défense et la Sécurité nationale 2013*. Paris: Direction de l'information légale et administrative, 2013, s. 61

⁶⁰ LOI n° 2014-1353. *Legifrance.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000029754374&categorieLien=id>

⁶¹ La lutte contre le terrorisme. *Gouvernement.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z:

<http://www.gouvernement.fr/action/la-lutte-contre-le-terrorisme>

⁶² tamtéž

veřejná místa; provádět rekvizici; provádět domovní prohlídky; zakázat pobyt určitým osobám; odsoudit k domácímu vězení“⁶³.

Dle své definice výjimečný stav také: „Posiluje pravomoc civilních orgánů a omezuje veřejné a osobní svobody osob podezřelých z ohrožování veřejné bezpečnosti.“⁶⁴ Toto omezování svobod bylo mnohokrát kritizováno, první stížnosti byly vzneseny nedlouho po vyhlášení výjimečného stavu, během Klimatické konference v Paříži konající se od 30. listopadu do 11. prosince 2015 (v té době tedy platil výjimečný stav po pouhé dva týdny). Vzhledem k předpokládané manifestaci mělo 27 ekologických aktivistů zakázáno vycházet z domu z důvodu ohrožení veřejné bezpečnosti, což jejich právníčka označila jako „zneužití výjimečného stavu“⁶⁵. Bylo také zakázáno 40 plánovaných manifestací.⁶⁶

3. června 2016 byl vyhlášen zákon č. 2016-371 o zpřísnění boje proti organizovanému zločinu, terorismu a jeho financování a zvýšení účinnosti a garance jeho trestního stíhání.⁶⁷

Pro boj s terorismem disponuje Francie několika zásahovými policejními jednotkami: na celonárodní a mezinárodní úrovni to jsou GIGN (Groupe d'intervention de la Gendarmerie nationale – Zásahová jednotka národního četnictva), RAID (Recherche, assistance, intervention, dissuasion – Hledání, pomoc, zásah, odrazení), na regionální úrovni jsou to GIPN (Groupes d'intervention de la police nationale – Zásahové jednotky národní policie.) a PI2G (Pelotons d'intervention de deuxième génération – Zásahová četa druhého stupně).⁶⁸ Boj s terorismem v rámci Ústředního ředitelství kriminální policie spravuje protiteroristický oddíl SDAT (La sous-direction anti-terroriste).⁶⁹

---

⁶³ État d'urgence et autres régimes d'exception. *Vie-publique.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/etat-urgence-regime-exception/>

⁶⁴ tamtéž

⁶⁵ COP21 : 24 militants assignés à résidence pendant la conférence sur le climat. *Rtl.fr* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.rtl.fr/actu/conso/cop-21-24-militants-assignes-a-residence-7780670147>

⁶⁶ Les 40 marches pour le climat ont été interdites, des écologistes assignés à résidence. *Bastamag.net* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.bastamag.net/Les-40-marches-pour-le-climat-ont-ete-interdites-des-ecologistes-assignes-a>

⁶⁷ zde je možný k nahlédnutí v jeho kompletním znění: LOI n° 2016-731 du 3 juin 2016. *Legifrance.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032627231&categorieLien=id>

⁶⁸ Les groups d'intervention antiterroriste en France. *Cf2r.ogr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z:

<http://www.cf2r.org/fr/notes-actualite/les-groupes-intervention-antiterroriste-en-france.php>

⁶⁹ L'organisation et les structures de la direction centrale de la police judiciaire. *Police-nationale.interieur.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Organisation/Direction-Centrale-de-la-Police-Judiciaire/L-organisation-et-les-structures>

2 Týdeník Charlie Hebdo

2.1 Karikatury

Encyklopedie Nové Universum definuje karikaturu (výraz pocházející z italského *caricare* – přehánět) následovně: „nadsazená kresba určitých lidských charakteristických rysů nebo tělesných vlastností, společenských a politických poměrů, které mají být zesměšňovány nebo kritizovány.“⁷⁰

Karikatury se ve Francii začaly objevovat již ve středověku, jejich počet se začal zvyšovat se vzrůstající kritikou tzv. starého režimu, neomezené moci krále a rozdělení společnosti na šlechtu, duchovenstvo a třetí stav.⁷¹ V roce 1792 vyšla první kniha karikatur, *Histoire des caricatures de la révolte des Français*, kterou sestavil novinář Jacques Boyer-Brun.⁷² Autor poukazuje na sílu karikatur: „Karikatury vždy byly prostředkem pro to, aby si lidé všimli věcí, které, pokud byly pouze napsané, přehlíželi. (...) Bylo vyzorováno, že během všech revolucí byly karikatury prostředkem, jak dovést lidi k činu.“⁷³ Do uvedené sbírky vybral Boyer-Brun například karikaturu pohřebního průvodu Ludvíka XVI. nebo karikaturu symbolizující postavení třetího stavu.⁷⁴ Další sbírka karikatur nesoucí název *Musée de la caricature* byla vydána roku 1838.⁷⁵ Dle Nového Universa došlo k největšímu rozkvětu karikatur ve Francii v 19. století⁷⁶, které bylo zároveň obdobím, ve kterém karikatury neustále v nekončícím koloběhu podléhaly cenzuře – jeden režim je zakázal, další je povolil, ale v okamžiku, kdy ucítil, že karikatury jsou proti němu, byly opět zakázány. Cenzura karikatur byla nejvýraznější v roce 1815 a v obdobích 1830–1835, 1848–52 a 1870–71, tedy za vlády Napoleona I., Karla X., Ludvíka Filipa a Napoleona III..⁷⁷ Od roku 1835 se zákazy vydávání karikatur odvolávaly na Záříjové reakční zákony z roku 1835, které zavedly následující opatření

---

⁷⁰ kolektiv autorů. *Nové Universum – všeobecná encyklopedie*. Praha: Euromedia Group k. s., 2003, s. 477

⁷¹ Rapid historie de la caricature. *Expositions.bnf.fr* [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z:

http://expositions.bnf.fr/daumier/pedago/02_1.htm

⁷² Kvůli tomu, že podporoval krále, byl Boyer-Brun roku 1794 popraven gilotinou.

⁷³ BOYER-BRUN, Jacques. *Histoire des caricatures de la révolte des Français*. [online]. 1792 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b86133832/f19.image>

⁷⁴ tamtéž

⁷⁵ HANNOSH, Michele. *Baudelaire and Caricature: From the Comic to an Art of Modernity*. [online]. 1992 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=vQx3bxvzBDAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

⁷⁶ kolektiv autorů. *Nové Universum – všeobecná encyklopedie*. Praha: Euromedia Group k. s., 2003, s. 477

⁷⁷ GOLDSTEIN, Robert J. *Censorship of Political Caricature in Nineteenth-century France*. [online]. Kent: Kent State University Press, 1989 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=vIA1F2Qm0WgC&printsec=frontcover&dq=caricature&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=caricature&f=false

proti ilustracím v tisku: „Žádné kresby, rytiny, litografie a symboly nesmí být vydány, vystaveny nebo prodávány bez autorizace ministerstvem vnitra v Paříži a státními úředníky.“⁷⁸ Zákon tak na tři roky zastavil vydávání prvního francouzského satirického týdeníku *La Caricature* (1830–1835, 1838–1843).⁷⁹

Slavný francouzský karikaturista 19. století Honoré Daumier (1808–1879) byl za svou satirickou litografií s názvem *Gargantua* (mezi jeho další litografie patří např. *Břicho legislativy*) odsouzen k šesti měsícům vězení.⁸⁰ Mezi další význačné karikaturisty se dále řadí Jean-Jacques Grandville, Henry Monnier nebo Nicolas Toussaint Charlet.⁸¹

2.2 Historie týdeníku *Charlie Hebdo* a jeho specifika

Karikatury a kritika jsou hlavní doménou týdeníku *Charlie Hebdo*, nad kterým se každou středu baví a kterým může být někdy šokováno přibližně čtvrt milionu francouzských čtenářů. Tento týdeník je vydáván nakladatelstvím Les Éditions Rotative a dle svých zásad „přemýšlí, sní a směje se všemu, co je na světě alespoň trochu vtipného nebo groteskního“⁸², bojuje proti těm, kdo „nám zabraňují myslet, mají strach z představivosti a nechtějí, abychom se bavili“⁸³. Další charakterizující věta se nyní může jevit jako smutně ironická: „Nemá co ztratit, jelikož po smrti již nic není.“⁸⁴ Jedná se o týdeník, který za dobu své existence vyjádřil svůj názor na nejrůznější aspekty společnosti, zejména na náboženství a politiku, a který se nikdy nebál udělat si legraci nejen z druhých, ale i sám ze sebe. Týdeník se v rámci politického spektra řadí spíše k levici.⁸⁵

---

⁷⁸ GOLDSTEIN, Robert J. *Censorship of Political Caricature in Nineteenth-century France*. [online]. Kent: Kent State University Press, 1989 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=vIA1F2Qm0WgC&printsec=frontcover&dq=caricature&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=caricature&f=false

⁷⁹ tamtéž

⁸⁰ Qui est Honoré Daumier? *Expositions.bnf.fr* [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: http://expositions.bnf.fr/daumier/pedago/02_1.htm

⁸¹ HANNOSH, Michele. *Baudelaire and Caricature: From the Comic to an Art of Modernity*. [online]. 1992 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z:

https://books.google.cz/books?id=vQx3bxvzBDAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

⁸² Charlie. *Charliehebdo.fr* [online]. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/charlie>

⁸³ tamtéž

⁸⁴ tamtéž

⁸⁵ Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, s. 5

Předchůdcem Charlieho byl v říjnu 1960 založený měsíčník (o devět let později transformovaný na týdeník) Hara-Kiri s podtitulem „hloupý a mrzutý“⁸⁶. Jeho šéfredaktor Cavanna jej označil za „orientovaný na politiku“⁸⁷ a již tehdy byli mezi v něm publikujícími kreslíři i ti, kteří přišli při atentátu v lednu 2015 o život – Cabu a Wolinski. „Charlie“ je zdvojnásobena jména Charles a shodou okolností dal právě asi nejslavnější Charles novodobé francouzské historie, generál a prezident Charles de Gaulle, podnět k založení Charlie Hebdo. Tedy přesněji, de Gaullova smrt.⁸⁸ 16. listopadu 1970 byla de Gaullova smrt, jakožto významné události, věnována titulní stránka týdeníku, na které se nacházelo oznámení „Tragický ples v Colombey – jeden mrtvý“⁸⁹, které tak odkazovalo na místo úmrtí de Gaulla.⁹⁰ Zároveň nepřímo odkazovalo na tragickou událost, kdy 1. listopadu 1970 zemřelo 144 lidí na diskotéce při požáru v regionu Franche-Comté. Tehdejšího ministra vnitra to přimělo k zákazu vydávání týdeníku.⁹¹ Jako odvetu založili redaktoři o pouhý týden později nový satirický týdeník, kterým byl právě Charlie Hebdo.⁹² Tak se začala psát první epocha týdeníku trvající až do roku 1982, kdy muselo být vydávání z finančních důvodů ukončeno. Charlie byl obnoven o deset let později, v červnu 1992, jeho redaktoři mezitím v lednu 1991 založili v reakci na válku v Perském zálivu satirický týdeník La Grosse Bertha. Jejich odchod z redakce znamenal znovuzaložení Charlieho a začátek jeho druhé, dodnes trvající epochy.⁹³

Charlie Hebdo rozšířil své pole působnosti v roce 2008, kdy redaktoři založili vydavatelství Les Échappés, které publikuje tematicky zaměřená souborná vydání týdeníku, almanachy a komiksy a texty reagující na aktuální dění.⁹⁴

---

⁸⁶ ve francouzském originále „bête et méchant“ (Les images qui ont fait scandale. *Linternaute.com* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/homme/loisirs/les-images-qui-ont-fait-scandale/bal-tragique-a-colombey-1-mort.shtml>)

⁸⁷ tamtéž, s. 3

⁸⁸ Histoire. *Charliehebdo.fr* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/histoire/>

⁸⁹ ve francouzském originále „Bal tragique à Colombey – un mort“ (Les images qui on fait scandale. *Linternaute.com* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/homme/loisirs/les-images-qui-ont-fait-scandale/bal-tragique-a-colombey-1-mort.shtml>)

⁹⁰ tamtéž

⁹¹ Hara-Kiri hebdo n° 94. *Paris-bd.com* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <https://www.paris-bd.com/revue-84723-Hara-Kiri-hebdo-3-Hara-Kiri-hebdo-n°94-%3A-Bal-tragique-à-Colombey---1-mort>

⁹² Pro název je inspiroval jiný francouzský satirický časopis Charlie mensuel vycházející od roku 1969 do roku 1989. Charlie, zdvojnásobena jména Charles, tedy neodkazuje na generála de Gaulla.

⁹³ Histoire. *Charliehebdo.fr* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/histoire/>

⁹⁴ À propos. *Lesechappes.com* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <https://lesechappes.com/fr/a-propos/>

2.3 Konflikty Charlie Hebdo s islámem

Tragickému útoku ze 7. ledna 2015 předcházely i jiné konflikty týdeníku s islámem, tato podkapitola tři z nich představí.

V září 2005 se v dánském celostátním deníku Jyllands-Posten objevilo dvanáct karikatur týkajících se islámu, z nichž nejznámější se stala tvář Mohameda s turbanem a bombou.⁹⁵ Muslimové to chápali jako urážku svého náboženství a na protest proti Dánsku se uskutečnily demonstrace v Pákistánu, Íránu, Indonésii nebo Nigérii, které se neobešly bez ztrát na životech.⁹⁶ V následujících týdnech se karikatury objevily v tisku v dalších zemích světa, což vyvolalo snahy o blokování obchodu s Evropou a odvolávání politických představitelů islámských zemí z kontinentu. Charlie Hebdo otiskl tyto karikatury 8. února 2006. Přestože nebyl prvním francouzským médiem, kde byly karikatury zveřejněny (tím prvním byl deník France Soir již 1. února), nepokoje rozpoutal právě Charlie. Speciální vydání týdeníku mělo název „Mohamed⁹⁷ zavalený teroristy“, na titulní straně se objevil viditelně našťvaný prorok, tvrdící, že: „Být milován pitomci je těžké...“ Kreslíři přidali i své výtvořky, například karikaturu o speciálním sirupu, jenž dokáže uklidnit rozbouřený islám – ten byl zobrazen jako rozzlobená příšera v břiše muslima.⁹⁸ Tehdejší šéfredaktor Stéphane Charbonnier (přezdíváný Charb) na obranu karikatur uvedl, že korán, kterým by se islám měl řídit, zobrazování náboženství nezakazuje.⁹⁹ Nicméně po zveřejnění výtisků následovaly nejprve protesty, poté se celý případ dostal až k soudu. Dvě významné instituce, Unie francouzských islámských organizací a Velká mešita, podaly na Charlie Hebdo trestní oznámení. Důvodem bylo to, že se týdeník postavil proti skupině lidí jen kvůli tomu, že vyznává určité náboženství, což hraničí s rasismem. V roce 2007 soud rozhodl ve prospěch Charlie Hebdo s tím, že týdeník pouze využil svého práva na svobodu slova.¹⁰⁰

Na titulní straně periodika se Mohamed znovu objevil 2. listopadu 2011. Toto vydání neslo speciální název Charia Hebdo, odkazující na právo šaría, a Mohameda na titulní straně

---

⁹⁵ CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, s. 8

⁹⁶ Le jugement de l'affaire Charlie Hebdo. *Maitre-eolas.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.maitre-eolas.fr/post/2007/03/22/580-le-jugement-de-l-affaire-charlie-hebdo>

⁹⁷ Ve francouzském originále byl název „Mahomet débordé par les intégristes“ a prorok říkal: „C'est dur d'être aimé par des cons...“ Úprava Mohamedova jména na Mahometa byla zvolena, aby si jej čtenáři nepletli s ostatními nositeli tohoto jména. (Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, s. 229)

⁹⁸ Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, s. 237

⁹⁹ tamtéž, s. 229

¹⁰⁰ CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, s. 9

označilo jako šéfredaktora vydání. Jeho karikatura hrozila: „Sto ran pokud neumřete smíchy.“^{101, 102} Reakcí byl útok. Ihned ve středu 2. listopadu (podoba vydání byla známa již dříve) kolem jedné hodiny ranní byly do sídla redakce vhozeny dvě bomby. Vzhledem k času útoku byla redakce prázdná, útok se tedy obešel bez ztráty na životech, redakce byla ovšem zničena a musela se přestěhovat z původního sídla na ulici Serpollet ve 20. okrsku na novou adresu, do ulice Nicolas-Appert v okrsku 11.¹⁰³ Útok byl odsouzen jak vládou (tehdejší premiér Francie François Fillon jej označil za útok na svobodu slova a vyjadřování), tak i vysokými představiteli muslimů žijících ve Francii.¹⁰⁴ Charlie vyšel hned o týden později, samozřejmě s reakcí na útok: muslim a redaktor týdeníku si vyměňovali vášnivý polibek a k obrázku byl připsán komentář: „Láska je silnější než nenávisť.“¹⁰⁵

V roce 2012 se na titulní straně objevil žid tlačící muslima na kolečkovém křesle. S vidinou možného konfliktu byla Charbovi přislíbena ochrana, což kreslíř označil jako důkaz existence svobody tisku ve Francii vzhledem k tomu, že se Charlie Hebdo negativně vyjadřoval i na adresu policie. S přihlédnutím k faktu, že v týdeníku byla zobrazována i jiná náboženství, která s touto skutečností nemají žádný problém, Charb odmítl politiku časopisu jakkoliv změnit.¹⁰⁶

2.4 Útok na Charlie Hebdo 7. ledna 2015 a jeho bezprostřední následky

K útoku na Charlie Hebdo došlo ve středu 7. ledna 2015 v 11:40, kdy do sídla redakce na ulici Serpollet vtrhli dva maskovaní ozbrojení muži. Nedostatečná ochrana sídla redakce byla později označena jako pochybení, jelikož se po předchozích konfliktech dalo očekávat, že místo bude jedním z možných útoků islámských aktivistů.¹⁰⁷ Při v té době právě probíhající redakční poradě přišlo o život nejen pět karikaturistů¹⁰⁸, ale i další čtyři spolupracovníci týdeníku a Charbův bodyguard, kteří byli redakční poradě přítomni (to vyvolalo debatu o tom,

---

¹⁰¹ Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, s. 296

¹⁰² Ve francouzském originále „100 coups de fouet, si vous n'êtes pas morts de rire!“

¹⁰³ CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, s. 10

¹⁰⁴ Satirical Magazine is Firebombed in Paris. *Nytimes.com* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2011/11/03/world/europe/charlie-hebdo-magazine-in-paris-is-firebombed.html?_r=0

¹⁰⁵ CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, s. 11

¹⁰⁶ tamtéž

¹⁰⁷ TODD, Emanuel. *Sociologie d'une crise religieuse*. Paříž: Éditions Points, 2015, s. 7

¹⁰⁸ Jean Cabut (Cabu), Georges Wolinski, Stéphane Charbonnier (Charb), který byl pro extremisty největším trnem v oku, Bernard Verlhac (Tignous) a Philippe Honoré.

jak útočníci věděli, že bude v sídle přítomných tolik lidí). Zároveň byli zavražděni domovník budovy a policista vyskytující se v blízkosti sídla redakce.¹⁰⁹

8. ledna po půlnoci bylo zahájeno pátrání po třech osobách – bratrech Saïdovia Chérifovi Kouachiovým a osmnáctiletém Hamydovi Mouradovi, který se poté sám přihlásil na policii s tím, že je nevinný. Bratři na sebe upozornili téhož dne, když v okrsku Oise (v regionu na severu Francie Nord-Pas-de-Calais-Picardie) odcizili vůz. Poté se vydali blíže k Paříži, do obce Dammartin-en-Goële, kde se zabarikádováli v místní tiskárně. Policejní jednotky RAID a GIGN vtrhly do budovy krátce po 17. hodině a v 17:10 již byli oba útočníci mrtví.¹¹⁰

K útokům se o týden později oficiálně přihlásila teroristická skupina Al-Káida. Ve videu označila bratry, jež vraždili v redakci týdeníku, za hrdiny náboženství.¹¹¹ K dalším obětem na životech došlo 9. ledna ve městě Vincennes na východě Paříže v obchodě s košer zbožím, kde atentátník Amedy Coulibaly zabil čtyři Francouze židovského původu. Coulibaly, který ještě před vnikem do obchodu zabil policistku Clarissu-Jean Philippe, byl zastřelen po 17. hodině.¹¹² To, že o život přišlo židovské obyvatelstvo, vedlo k domněnce, že možná šlo, stejně jako v případě útoku z roku 1995, o operaci pod falešnou vlajkou a že za útokem možná stály sionistické síly, které chtěly francouzské Židy přimět k odchodu z Francie, jakožto z nebezpečné země, do Izraele.¹¹³

Z vyjádření významných osobností francouzské politiky zastávajících úřad v době, kdy k atentátu na Charlie Hebdo došlo, můžeme uvést prohlášení prezidenta Françoise Hollanda, který se k útoku vyjádřil hned 7. ledna 2015 a bral jej jako atak na celou zemi a svobodu: „Ti muži, ta žena zemřeli pro myšlenku Francie, pro svobodu. (...) Dnes jsou našimi hrdiny (...) Dnes byla napadena celá naše republika. Republika, to je svoboda vyjadřování. Republika, to je kultura, náš výtvar, pluralismus, demokracie. Na to atentátníci mířili. Na mezinárodní scéně Francie představuje ideál spravedlnosti a míru a díky našim vojákům bojujeme proti terorismu a fundamentalismu.“¹¹⁴

---

¹⁰⁹ Attentat contre Charlie Hebdo. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/01/07/les-dessinateurs-et-journalistes-tues_4550767_3224.html

¹¹⁰ Trois jours d'attaque, minute par minute. *Atelier.leparisien.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://atelier.leparisien.fr/sites/Je-Suis-Charlie/les-faits/trois-jours-dattaque-minute-par-minute>

¹¹¹ Al-Qaeda in Yemen admits responsibility for Charlie Hebdo. In: *YouTube*. [online]. 14. 01. 2015 [cit. 2016-04-01]. Kanál uživatele Europa Press. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5rxxtSS3Bis>

¹¹² Trois jours d'attaque, minute par minute. *Atelier.leparisien.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://atelier.leparisien.fr/sites/Je-Suis-Charlie/les-faits/trois-jours-dattaque-minute-par-minute>

¹¹³ HALL, Anthony. Witch Hunt on Terrorism. In: BARRETT, Kevin J. (ed.) *We Are NOT Charlie Hebdo*. Lone Rock: Sifting and Winnowing Books., 2015, s. 79

¹¹⁴ Allocution à la suite de l'attentat au siège de Charlie Hebdo. *Elysee.fr* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/declarations/article/allocution-a-la-suite-de-l-attentat-au-siege-de-charlie-hebdo/>

V neděli 11. ledna se v Paříži uskutečnil La marche républicaine – Pochod jednoty. Poklidného pochodu se zúčastnily i významné osobnosti mezinárodního politického dění jako britský premiér David Cameron nebo německá kancléřka Angela Merkelová. Celkem 4 miliony účastníků tohoto, jak bylo mnohokrát zdůrazněno, antixenofobního pochodu vyjádřily památku obětem útoku a jejich cílem bylo dokázat fakt, že respektují svobodu a uvědomují si rozdíl mezi extremisty, kteří stáli za útoky, a vyznavači islámu, kteří jsou francouzským národem akceptováni stejně jako katolíci. To bylo v souladu s vyjádřením představitelů Velké pařížské mešity, kteří zdůraznili, že i oni útok odsuzují a že s ním nemají nic společného.¹¹⁵ V té době byl již po celém světě rozšířený slogan *Je Suis Charlie* (*Jsem Charlie*) vyjadřující podporu týdeníku a soustrast pozůstalým po obětech útoků.

Až 13. ledna se veřejně vyjádřil také francouzský premiér Manuel Valls. Teroristé již mezitím byli zabití, premiér tedy poděkoval těm, kteří se na jejich likvidaci podíleli, a také ministři obrany za to, že navýšil počet členů bezpečnostních složek.¹¹⁶ Zároveň odpověděl na otázku, jestli útok znamená začátek války: „Jsme ve válce? (...) Vždy musíme říkat věci jasně: Ano, Francie je ve válce proti terorismu, džihádismu a radikálnímu islamismu. Francie není ve válce proti islámu a muslimům. (...) Francie bude chránit, tak, jak to vždycky dělala, všechny své spoluobčany. (...) Republika dá terorismu co nejdůraznější odpověď, bude tvrdá a bude vyžadovat respektování toho, co jsme, tedy právního státu.“¹¹⁷

Nové číslo Charlie Hebdo vyšlo již 14. ledna a stalo se nejčtenějším nejen v historii týdeníku, ale v historii francouzského tisku obecně, když počet jeho výtisků překonal sedmimilionovou hranici.¹¹⁸ Toto číslo nebylo ovšem, jak by možná někteří očekávali, zahaleno do smuteční černé barvy, ale projevil se v něm Charlieho typický humor. Autorem titulní stránky byl kreslíř Régnald Luzier – plačící Mohamed, držící v rukou cedulku s heslem *Je Suis Charlie*, měl nad sebou napsáno „Tout est pardonné“ neboli „Vše je odpuštěno“. Luz tím vyjádřil pohled přeživších členů redakce na situaci: „Chtěli jsme nakreslit obrázek, který nás všechny rozesměje. Nechtěli jsme, aby představoval emocionální tlak, jehož obětí jsme se

---

¹¹⁵ TODD, Emanuel. *Sociologie d'une crise religieuse*. Paříž: Éditions Points, 2015, s. 8.

¹¹⁶ Le discours de Manuel Valls après l'attentat contre Charlie Hebdo. [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/citations/2015/01/14/25002-20150114ARTFIG00383-le-discours-de-manuel-valls-apres-l-attentat-contre-charlie-hebdo.php>

¹¹⁷ tamtéž

¹¹⁸ Zájem o Charlie Hebdo s Mohamedem neutichá, vytiskne se 7 milionů. *Zpravy.idnes.cz* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/charlie-hebdo-naklad-sedm-milionu-dqc-/zahranicni.aspx?c=A150123_202926_zahranicni_jj

stali.¹¹⁹ Šéfredaktor Gérard Biard¹²⁰ se ve svém úvodníku zamyslel nad tím, kolik nových „přátel“ Charlie za uplynulý týden získal, a označil jako „falešné přátele“ ty, kteří se po útoku začali hlásit k názorům týdeníku, přestože dříve o jeho názorech nic nevěděli. Zároveň představil svou vizi budoucnosti, ve které se snad svět nestane obětí náboženského totalitarismu.¹²¹ Dále byla v čísle bez jakýchkoliv humorných prvků kritizována špatná informovanost francouzských bezpečnostních složek, které byly naopak chváleny premiérem Vallsem, o pohybu atentátníků po Francii.¹²² Bylo zde uveřejněno rozloučení se se zavražděnými karikaturisty¹²³, londýnský korespondent David Ziggy Green nakreslil karikatury těch, kteří 11. ledna Charliemu vyjádřili podporu.

Po tomto mimořádně prodávaném vydání ovšem Charlie Hebdo vyhlásil pauzu. Nové číslo vyšlo až 25. února a vznikalo v redakci deníku Libération, který satirickému týdeníku dočasně své sídlo propůjčil. Autorem obrázku na titulní stránce, který oznamoval návrat týdeníku, se opět stal Luz.¹²⁴ Od té doby týdeník opět vychází pravidelně každou středu. V září 2015 redakce přesídlila na z bezpečnostních důvodů neznámou adresu. Šéfredaktorem zůstává Charles Biard, Charba v čele redakce vystřídal karikaturista Laurent Sourisseau, přezdíváný Riss.¹²⁵ Díky sponzorům a penězům, které byly týdeníku věnovány, překonal Charlie finanční krizi a jeho existence byla zachráněna. Rok po útoku vzrostl počet předplatitelů dvacetkrát, z původních 10 000 na 200 000, na stáncích si jej každý týden koupí 80 000 čtenářů, zatímco dříve jich bylo 30 000.¹²⁶

---

¹¹⁹ J'ai écrit tout est pardonné et j'ai pleuré. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/01/12/a-quoi-ressemblera-le-prochain-charlie-hebdo_4554645_3236.html

¹²⁰ Biard byl v době útoku v Londýně.

¹²¹ BIARD, Gérard. L'Apéro de Gérard Biard. *Charlie Hebdo*. Paříž: Les Éditions Rotative. roč. 23, č. 1178. s. 2. ISSN 1256-6446.

¹²² LÉGER, Laurent. Antiterrorisme: Des trous dans le filet. *Charlie Hebdo*. Paříž: Les Éditions Rotative. roč. 23, č. 1178. s. 4. ISSN 1256-6446.

¹²³ GREENE, Danno Ziggy. 11 janvier 2015. *Charlie Hebdo*. Paris: Les Éditions Rotative. roč. 23, č. 1178. s. 8–9. ISSN 1256-6446.

¹²⁴ PHOTOS. Charlie Hebdo: qui sont les auteurs du numéro 1179 sorti mercredi 25 février? *Huffingtonpost.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.fr/2015/02/25/charlie-hebdo-auteurs-numero-1179-mercredi-25-fevrier_n_6750124.html

¹²⁵ Riss devrait succéder à Charb à la tête de Charlie Hebdo. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/01/19/riss-a-la-tete-de-charlie-hebdo_4559132_3236.html

¹²⁶ "Charlie Hebdo" s'est vendu à plus de 80.000 exemplaires chaque semaine depuis les attentats. *Rtl.fr* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <http://www.rtl.fr/actu/societe-faits-divers/charlie-hebdo-s-est-vendu-a-plus-de-80-000-exemplaires-chaque-semaine-depuis-les-attentats-7781214444>

3 Analyzovaná média

Z francouzských médií byly pro účely analýzy zvoleny tři deníky. Z pravicově orientovaných to byl Le Figaro,¹²⁷ levicově orientovaný tisk je reprezentován deníkem Libération, jehož orientace se profilovala již od okamžiku jeho založení.¹²⁸ Středově orientovaným deníkem je Le Monde, tuto středovou charakteristiku uvádí i Pařížský institut politických věd.¹²⁹ Všechny tři deníky vycházejí ve stejném vydání pro celou Francii.¹³⁰ Na začátku roku 2015 byl tištěný náklad deníku Le Figaro 340 000 výtisků, náklad Libération 128 000 výtisků¹³¹ a v případě Le Monde to bylo 293 000 výtisků.¹³² Jako zdroje pro zde analyzované články sloužily webové stránky novin, na nichž jsou zveřejněny články shodné s těmi vytištěnými v papírové formě novin.

Z českých deníků zastupuje pravici Mladá fronta DNES a levici Právo. Obecně platnou klasifikaci těchto dvou českých deníků dle politického spektra můžeme podložit i názory a závěry uváděnými v odborné literatuře, bylo čerpáno např. z práce Veroniky Němcové, která na základě analýzy textů v obou denících potvrdila všeobecný názor na jejich politickou afiliaci.¹³³ Středovou orientaci reprezentují Hospodářské noviny.¹³⁴ V prvním kvartále roku 2015 byla dle průzkumu společnosti Media projekt čtenost deníků následující: Mladá fronta Dnes 654 000 čtenářů, Právo 303 000 čtenářů a Hospodářské noviny četlo 157 000 čtenářů.¹³⁵

---

¹²⁷ Le Figaro. *Lci.tfl.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://lci.tfl.fr/lexique/le-figaro-8010075.html>

¹²⁸ PIERRE, Albert. *La Presse française*. Paříž: La Documentation française, 1990, s. 113

¹²⁹ Orientations politiques de la presse étrangère et française. *Integrersciencespo.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.integrersciencespo.fr/index.php?article15/orientations-politiques-de-la-presse-etrangere-et-francaise>

¹³⁰ on-line magazíny francouzských médií se nacházejí na stránkách *Lefigaro.fr*, *Liberation.fr* a *Lemonde.fr*

¹³¹ roku 2015 se počet čtenářů propadl o 16%, zlepšení zaznamenal pouze právě po útocih na Charlie Hebdo

¹³² výzkum provedla společnost ACPM (Classement presse quotidienne nationale). *Acpm.fr.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. (Dostupné z: <http://www.acpm.fr/Chiffres/La-Presses/La-Presses-Payante/Presse-Quotidienne-Nationale>)

¹³³ ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Praha: Periplum, 2007. s. 139

¹³⁴ on-line magazíny českých médií se nacházejí na stránkách *Idnes.cz*, *Novinky.cz* a *Ihned.cz*

¹³⁵ Čtenost deníků. *Mediaguru.cz* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z:

<http://www.mediaguru.cz/2015/08/ctenost-deniku-blesk-je-pod-milionem-rostly-sport-a-ln/#.Vvg1DiSPUDU>

3.1 Charakteristika francouzských médií

3.1.1 Le Figaro

Le Figaro se, nejprve jako satirický týdeník založený spisovatelem Mauricem Alhoyem a Étienne Aragem, poprvé objevil již v roce 1826. Tato „první verze“ vycházela pouhých sedm let.¹³⁶ Ke znovuobnovení týdeníku Le Figaro došlo v roce 1853 a roku 1866 se stal deníkem.¹³⁷ Za začátkem této nové epochy stojí novinář Hippolyte de Villemessant, který z Le Figaro vytvořil noviny mající rozhodující slovo v záležitostech politických i kulturních.¹³⁸ V období okupace Francie Němci za druhé světové války bylo vydávání deníku zakázáno.¹³⁹

Le Figaro (www.lefigaro.fr) vychází od pondělí do soboty. Společně s přílohami Le Figaro Magazine, Madame Figaro nebo TV Magazine tvoří skupinu Le Groupe Figaro. Tato celá skupina je ve vlastnictví mediální skupiny Groupe Dassault.¹⁴⁰ Šéfredaktorem je Eric Lecourt.¹⁴¹ Mottem deníku je již od jeho založení replika z dramatu Figarova svatba: „Sans la liberté de blâmer, il n'est point d'éloge flatteur.“¹⁴² neboli „Bez svobody kritizovat není pravé chvály.“

3.1.2 Libération

První číslo deníku Libération bylo vydáno 22. května 1973 pod vedením francouzského existenciálního spisovatele a filozofa Jeana-Paula Sartra. Jednalo se o výsledek snahy o vytvoření typicky levicového listu, ve kterém bude mít hlavní slovo lid.¹⁴³ Sartre také definoval ekonomické zásady deníku s tím, že cena za vydání bude v závislosti na způsobu tisku nízká a všichni zaměstnanci budou dostávat stejný plat. Z důvodu nízké čtenosti a malých výdělků muselo být v roce 1981 vydávání deníku na několik měsíců pozastaveno. Obnovená

---

¹³⁶ le Figaro. *Larousse.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: http://www.larousse.fr/encyclopedie/oeuvre/le_Figaro/119488

¹³⁷ tamtéž

¹³⁸ ZOLA, Emile. *La République et la Littérature*. [online]. Saint Julien en Genevois: Arvensa editions, 2014. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/La_République_et_la_littérature.html?id=CX8WAAAAMAAJ&redir_esc=y

¹³⁹ PIERRE, Albert. *La Presse française*. Paris: La Documentation française, 1990, s. 110.

¹⁴⁰ Groupe Figaro. *Dassault.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.dassault.fr/filiale.php?docid=2410>

¹⁴¹ Le Figaro. *Groupe.lefigaro.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: http://groupe.lefigaro.fr/menu/index_redaction.php?cle_redaction=1

¹⁴² Le Figaro. *Gralon.net* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.gralon.net/articles/news-et-media/magazines/article-le-figaro--le-plus-ancien-des-quotidiens-francais-1098.htm>

¹⁴³ Libération a trahi son fondateur, Jean-Paul Sarte. *Gauchemip.org* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.gauchemip.org/spip.php?article20621>

verze již nebyla tolik zaměřena doleva, ale stále dávala více prostoru čtenářům na vyjádření jejich názoru.¹⁴⁴

Šestkrát týdně vycházející Libération (www.liberation.fr) jako své současné motto uvádí svůj cíl „obhajovat hodnoty svobodné, kritické a troufalé žurnalistiky.“¹⁴⁵ Šéfredaktory deníku jsou Christophe Boulard a Guillaume Launay. Vlastníkem Libération je mediální skupina Groupe Altice Media, jejímž hlavním majitelem je podnikatel Patrick Drahi.¹⁴⁶ Jako příloha k deníku vychází měsíčník Next.¹⁴⁷

3.1.3 Le Monde

Deník Le Monde vznikl roku 1944 jako nástupce deníku Le Temps¹⁴⁸, jehož vydávání bylo během 2. světové války zakázáno. Generál Charles de Gaulle vyjádřil jako důvod jeho založení snahu vytvořit „deník, který by navázal na úspěch novin během třetí republiky“¹⁴⁹, který by byl určen všem vrstvám obyvatelstva a hlavně by byl nezávislý. Prvním šéfredaktorem deníku se stal Hubert Beuve-Méry.¹⁵⁰ V 80. letech minulého století Le Monde výrazněji podporoval levicově zaměřenou politiku vlády François Mitterranda, toto období bylo spojeno s finanční krizí deníku.¹⁵¹

Le Monde (www.lemonde.fr) vychází šestkrát týdně, vždy ve večerních hodinách s datem nadcházejícího dne. Rubriky jsou zaměřeny na dění ve Francii a mezinárodní dění, ekonomiku, ekologii a kulturu. Každý den je doplněn přílohou Eco & entreprise, mezi další přílohy patří střední Science & médecine, páteční Le Monde Sélection hebdomadaire nebo sobotní M le magazine du Monde a Sport.¹⁵² V čele deníku stojí Vincent Fagot a vlastní jej skupina Le Monde.¹⁵³

---

¹⁴⁴ PIERRE, Albert. *La Presse française*. Paříž: La Documentation française, 1990, s. 113

¹⁴⁵ Libération se réinvente. *Liberation.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: http://www.liberation.fr/eclairs/2015/05/28/liberation-se-reinvente_1317472

¹⁴⁶ Patrick Drahi poursuit son rêve américain. *Liberation.fr* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupný z: http://www.liberation.fr/futurs/2015/09/17/patrick-drahi-poursuit-son-reve-americain_1384506

¹⁴⁷ Libération se réinvente. *Liberation.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: http://www.liberation.fr/eclairs/2015/05/28/liberation-se-reinvente_1317472

¹⁴⁸ francouzská verze britského The Times

¹⁴⁹ EVENO, Patrick. *Le Journal Le Monde*. Paříž: Odile Jacob, 2001, s. 24

¹⁵⁰ tamtéž, s. 28

¹⁵¹ tamtéž, s. 35

¹⁵² Abonnement Suppléments. *Abo.lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://abo.lemonde.fr/supplements.html>

¹⁵³ Le groupe Le Monde. *Sdllemonde.fr* [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupný z: <http://www.sdllemonde.fr/le-groupe-le-monde>

3.2 Charakteristika českých médií

3.2.1 Mladá fronta Dnes

Deník Mladá fronta Dnes vznikl procesem transformace z Mladé fronty¹⁵⁴, jejíž první číslo vyšlo 9. května 1945 jako list Svazu české mládeže.¹⁵⁵ List se stal ústředním orgánem ÚV SSM¹⁵⁶, který byl až do roku 1990 jejím vydavatelem, poté přešel pod vydavatelství Mladá fronta. Během stejného roku došlo k privatizaci deníku, k počátku jeho vydávání společností M a F a.s., založenou samotnými redaktory deníku, a ke změně názvu na Mladou frontu Dnes.¹⁵⁷ Společnost se v roce 1997 přejmenovala na MAFRA, a.s..¹⁵⁸ Během 90. let se akcionáři staly německé společnosti, nejprve Socpresse SA a poté Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft mhB, která postupným navyšováním kapitálu získala kontrolu nad společností.¹⁵⁹

V roce 2013 koupila MAFRU společnost Agrofert, kterou vlastní podnikatel a současný vicepremiér a ministr financí Andrej Babiš. Mladá fronta Dnes vychází každý den kromě neděle ve čtrnácti regionálních mutacích, každé vydání obsahuje časopis (Ona, Auto, Doma, Magazín, Rodina, Víkend). MAFRA charakterizuje Mladou frontu Dnes jako „nejčtenější seriózní deník v České republice“¹⁶⁰, jehož cílem je „podávat pravdivý a plnohodnotný obraz o světě, ve kterém [čtenáři] žijí“¹⁶¹. Šéfredaktorem je Jaroslav Plesl.

3.2.2 Právo

Právo vzniklo transformací z deníku Rudé právo.¹⁶² Podnět k založení tohoto předchůdce současného deníku dal rozkol mezi konformně a radikálně zaměřenými redaktory listu Právo lidu ohledně vstupu Československa do III. Internacionály v roce 1921.¹⁶³ Radikálně zaměření redaktoři začali vydávat Rudé právo, které, jako „ústřední orgán Československé strany komunistické“, během své existence několikrát upadlo do ilegality.¹⁶⁴ K 1. únoru 1990 vystřídalo KSČ ve vydávání Vydavatelství RUDÉ PRÁVO a v říjnu 1990 deník přešel pod

---

¹⁵⁴ BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 372

¹⁵⁵ tamtéž, s. 233

¹⁵⁶ ÚV SSM - Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže

¹⁵⁷ BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 94–95

¹⁵⁸ tamtéž, s. 112

¹⁵⁹ tamtéž

¹⁶⁰ Mladá fronta DNES. *Mafra.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z:

http://www.mafra.cz/cs/default.asp?y=mafra_all\cs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm

¹⁶¹ tamtéž

¹⁶² BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 371

¹⁶³ DOLEJŠÍ, Vojtěch. *40 let Rudého práva*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960, s. 20

¹⁶⁴ tamtéž, s. 20

společnost BORGIS, a.s., jejímž hlavním akcionářem a současně i šéfredaktorem Rudého práva byl Zdeněk Porybný.¹⁶⁵ Pro odlišení zaměření deníku již titulní stranu „nezdobí“ heslo *Proletáři všech zemí, spojte se!* a podtitul „list KSČ“ se změnil na současný „Nezávislý list“, v roce 1995 došlo k přejmenování z Rudého práva na Právo.¹⁶⁶

V současné době Právo stále vydává nakladatelství Borgis, a.s. a šéfredaktorem zůstává Zdeněk Porybný. V roce 2013 do společnosti vstoupila internetová společnost Seznam.cz koupením 33% celkového podílu společnosti.¹⁶⁷ Deník „se zaměřením na seriózní a kvalitní zpravodajství“¹⁶⁸ vychází od pondělí do soboty ve dvanácti regionálních mutacích, každý den s přílohou nebo stálou rubriku se zaměřením na Sport (Sport Extra), životní styl a kulturu (Koktejl, Styl pro ženy, Dům & Bydlení, Café, Salon, Víkend), cestování, práci nebo technologii, v sobotu je součástí novin časopis Magazín Právo.¹⁶⁹

3.2.3 Hospodářské noviny

Hospodářské noviny vznikly roku 1957 jako týdeník zaměřený na ekonomiku. Již z deklarace jeho programu, otištěného 14. dubna 1957 v prvním čísle týdeníku, můžeme vyčíst záměr ukazovat stav ekonomiky v tom nejlepší světlo: „Je přirozené, že náš tisk je povolán sehrát při prosazování opatření, která mají zvýšit efektivnost národního hospodářství, vysoce aktivní úlohu. To platí tím naléhavěji, že až dosud u nás ekonomická propaganda a zvláště hospodářská publicistika neudržely krok s bouřlivým rozvojem hospodářství.“¹⁷⁰ Roku 1990 byla v rámci transformace médií změněna periodicita z týdeníku na deník, vlastníkem se stala společnost se stala *Economia*, a.s., jejímž majitelem je od roku 2008 Zdeněk Bakala.

Původní orientace na ekonomiku ještě z obsahu deníku nevymizela. *Economia* uvádí, že: „Ze všech českých deníků dávají největší prostor ekonomickým a byznysovým informacím, finančním trhům a servisu pro podnikatele.“¹⁷¹ Hospodářské noviny vycházejí pod vedením šéfredaktora Martina Jašminského od pondělí do pátku ve stejném vydání pro celou republiku. Pravidelné denní rubriky Extra, Události, Názory, Panorama, Podniky a trhy, Kultura

---

¹⁶⁵ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 -2006*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2007, s. 96

¹⁶⁶ BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 372.

¹⁶⁷ Seznam koupil třetinu firmy Borgis, která vydává Právo. *Archiv.ihned.cz* [online]. [cit. 2016-03-31].

Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-60262790-seznam-koupil-tretinu-firmy-borgis-ktera-vydava-pravo>

¹⁶⁸ Media Kit. *Pravo.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupný z: <http://www.pravo.cz/soubory/profil-ctenare.pdf>

¹⁶⁹ tamtéž

¹⁷⁰ BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 293

¹⁷¹ Hospodářské noviny. *Economia.ihned.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupný z: <http://economia.ihned.cz/produkty-a-sluzby/hospodarske-noviny/>

a Autorská strana jsou doplněny týdenními rubrikami, týdenní přílohou Ego! a měsíčníky Proč ne? a Podnikání.¹⁷²

---

¹⁷² Hospodářské noviny. *Economia.ihned.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupný z: <http://economia.ihned.cz/produkty-a-sluzby/hospodarske-noviny/>

4 Metodologické východisko

Cílem mediální obsahové analýzy je shromáždit, určitým způsobem zaznamenat a nakonec vyhodnotit informace o zkoumaném problému. Rozlišujeme dva základní typy mediální analýzy – kvalitativní a kvantitativní.

Možnou definici kvalitativního výzkumu nabízí Strauss a Corbinová, podle kterých se jedná o „výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace“¹⁷³. K podobné, ovšem pozitivně formulované, charakteristice došel srovnáváním kvalitativní a kvantitativní analýzy Miroslav Disman. Za typické znaky kvalitativního výzkumu považuje „mnoho informací o velmi malém počtu jedinců, silnou redukci, vytváření nových hypotéz a nového porozumění induktivní logikou a nízkou reliabilitou, která s sebou nese vysokou validitu“¹⁷⁴. Köpplová a Jiráková doplňují jako další faktor ovlivňující výsledky analýzy kulturní a společenský kontext.¹⁷⁵

Kvalitativní výzkum je tvořen údaji, postupy a písemnými nebo ústními výzkumnými zprávami.¹⁷⁶ Postupy pro kvalitativní výzkum nejsou přesně definované, a ponechávají tak autorovi výzkumu volnou ruku. Tím se vracíme k Dismanovu tvrzení o tom, že pro kvalitativní výzkum je typická nízká reliabilita. Vliv člověka, který výzkum provádí, na jeho výsledky, ztěžuje kontrolu pravdivosti výsledků prováděnou jinými osobami.

Pro kvantitativní analýzu jsou naopak charakteristické číselné a statistické údaje. Disman ji charakterizuje jako metodu, která zkoumá „omezený rozsah informace o velice mnoha jedincích“, je pro ni typická „vysoká reliabilita a nízká validita“, používá se při ní „deduktivní logiky“ a jejím cílem je „testování hypotéz“.¹⁷⁷ Ti, kteří analýzu provádí, jsou navíc „svázáni“ přesnými postupy, které musí dodržovat, a to od zvolení vzorku obsahu až k vyjádření výsledků.¹⁷⁸

Přestože se kvalitativní a kvantitativní analýza provádí odlišnými postupy, je možné je při zkoumání mediálního obsahu kombinovat. Výhodu kombinace těchto metod, tedy aplikací jedné metody tam, kde ta druhá selhává, zdůrazňuje i Denis McQuail.¹⁷⁹ Hendl považuje za

---

¹⁷³ STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999, s. 10

¹⁷⁴ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002, s. 286–287

¹⁷⁵ JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009, s. 281

¹⁷⁶ STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999, s. 10

¹⁷⁷ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002, s. 286–287

¹⁷⁸ tamtéž, s. 375

¹⁷⁹ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002, s. 375

přednost tohoto smíšeného přístupu to, že: „Slova, obrazy a vyprávění se užívají pro zesílení významu čísel. Čísla slouží ke zvýšení přesnosti slov, obrazů a vyprávění.“¹⁸⁰

Jako hlavní výzkumnou metodu pro tuto bakalářskou práci jsem vzhledem k poměrně krátkému zkoumanému období zvolila kvalitativní analýzu.¹⁸¹ Cílem zkoumání bude podat celkový obraz prezentace teroristického útoku na Charlie Hebdo se zdůrazněním rozdílů mezi českým a francouzským tiskem. Z každé země byly vybrány tři deníky napříč politickým spektrem, rozdílly v prezentování událostí související s odlišným politickým zaměřením jednotlivých deníků ovšem nebudou pro analýzu klíčové, v případě nalezení významných odlišností ale budou tyto odlišnosti popsány. Zároveň se analýza bude zaměřovat i na to, zda redaktoři vyjadřovali na adresu satirického týdeníku nějakou kritiku a samozřejmě také na potvrzení či vyvrácení základní hypotézy, která byla stanovena již v tezi bakalářské práce, tedy na větší zaměření francouzských médií na dlouhodobější důsledky atentátu.

Nicméně hlavní teorie by měla být formulována až v samém závěru práce. Tento postup je shodný s postupem definovaným Straussem a Corbinovou – „nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vytvoří to, co je v této oblasti významné“¹⁸².

Zkoumaným materiálem jsou články z francouzských deníků Le Figaro, Libération a Le Monde, které jsou dostupné na internetových stránkách deníků, české deníky Mladá fronta DNES (regionální mutace pro Královehradecký kraj), Právo (regionální mutace pro severovýchodní Čechy) a Hospodářské noviny (jednotné vydání pro celou republiku). Materiálem pro sběr dat tedy jsou veřejné dokumenty v písemné i elektronické podobě. Periodika byla zkoumána po dobu čtyř měsíců, v období od 8. ledna 2015, tedy od prvního dne po atentátu na redakci Charlie Hebdo, do konce dubna 2015.

Písemná výzkumná zpráva (popis výsledků kvalitativní analýzy) je podána v páté kapitole této práce. První dvě podkapitoly si budou odděleně všimnout prezentování provedených útoků ve francouzském a českém tisku, třetí podkapitola mediální obsahy porovnává.

---

¹⁸⁰ HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, s. 61

¹⁸¹ Vzhledem k tomu, že kvantitativní analýza není výzkumnou metodou v této bakalářské práci, je její definice v předchozí podkapitole výrazně kratší než definice analýzy kvalitativní.

¹⁸² STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999, s. 14

5 Obraz útoku ve vybraných denících

5.1 Obraz útoku ve francouzských denících

5.1.1 Leden

Během prvních dnů po útoku se ve všech denících objevilo množství faktických informací o útocích a počtech obětí, byly prezentovány charakteristiky únosců, následovaly informace o jejich dopadení. Titulní strany deníků byly ve smuteční černé barvě, byly uveřejněny podněty ke společnému vzdání památky zesnulým. Zatímco nejdetailnější a nejvíce emocionální informace podával deník Libération¹⁸³, Le Monde a Le Figaro se soustředily na vyjádření známých osobností a na celkový stav ve Francii. Větší rozdíly mezi způsoby prezentace událostí nebyly vyzorovány, všechny deníky spojovalo to, že se snažily podat co nejdetailnější a co nejpřesnější informace o události.

8. ledna se v denících začaly objevovat články popisující to, jak lidé po celé Francii vyjadřují podporu Charlie Hebdo. Řečnickou otázkou „A kdo nás teď bude rozesmívat?“¹⁸⁴ začala reportáž „Ten den, kdy se po celé Francii bude křičet: Je suis Charlie“ informující o shromažďujících se davech lidí po celé Francii. Le Monde dále přinesl popis dění přímo na pařížském náměstí Republiky v článku „Náměstí Republiky: zpráva je jasná, atentátníci neztvřelí“. Dle článku se na náměstí Republiky sešlo kolem 15 000 lidí a Le Monde přinesl výpovědi některých z nich. Co se týče politických představitelů, Le Monde zmínil pouze přítomnost levicově zaměřených pařížských politiků a otiskl výpověď politika zastupujícího střed politického spektra, Jeana-Louise Borlooa, který útok označil jako „zasažení bleskem“ a karikaturisty jako „hromosvod“¹⁸⁵, toto označení poté bylo použito také jako podtitul článku. O přítomnosti nebo nepřítomnosti pravicových politiků na tomto shromáždění nebyla v článku žádná zmínka. Le Monde informoval o spontánních sešlostech lidí nejvíce, ovšem bez povšimnutí nenechaly projevy podpory ani Le Figaro nebo Libération. Le Figaro popsal např.

---

¹⁸³ (kolektiv redaktorů) 11 h 30 : «On a tué "Charlie Hebdo" !». [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/07/11-h-30-on-a-tue-charlie-hebdo_1175871

¹⁸⁴ Service politique, Service société. Ce jour où un peu partout en France, on a crié : « Je suis Charlie ». [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/societe/article/2015/01/08/ce-jour-ou-un-peu-partout-en-france-on-a-crie-je-suis-charlie_4551841_3224.html?xtmc=charlie_hebdo_hebdomadaire&xtcr=276

¹⁸⁵ FAYE, Olivier.; GOLDBLAUM, Maxime. Place de la République, « le message est clair : les assassins ne gagneront pas ». [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/attaque-contre-charlie-hebdo/article/2015/01/07/place-de-la-republique-le-message-est-clair-les-assassins-ne-gagneront-pas_4551147_4550668.html#UTLTwVjuOif676fE.99

uctění památky obětí útoku promítáním jejich kreseb ve francouzských městech¹⁸⁶ či v divadlech¹⁸⁷, Libération seznamovala své čtenáře s podporou vyjadřovanou Charliemu a celé Francii ve světových metropolích.¹⁸⁸ Le Monde přinesl během prvního týdne po útoku také zprávy týkající se podpory vyjadřované Francii světově známými osobnostmi (Madonna nebo herečka Julianne Moore) či potlesku pro Charlieho během předávání Zlatých glóbulů.

Subjektivní názory na útok a jeho okolnosti se vyskytovaly v komentářích uveřejněných v denících. Komentář politologa Thomase Guénolé se zaměřil na automatické odsuzování lidí, kteří mají něco společného s těmi, kteří se dopustili něčeho zlého. K této situaci dle jeho názoru došlo bezprostředně po útoku v případě muslimů žijících ve Francii, kteří by neměli trpět a být izolováni jen kvůli své víře, jelikož: „Miliony muslimů žijících ve Francii jsou lidé, kteří nikdy nikomu nic neudělali, jediné co chtějí, je žít v míru, jsou příznivci republiky a tento atentát je vyděsil stejně jako všechny ostatní.“¹⁸⁹ Autor dále varoval před tím, že pokud Francouzi budou izolovat všechny muslimy, pomůže to islámským radikalistům.¹⁹⁰ Varoval také sociolog a filozof Edgar Morin v komentáři „Francie zasažena do srdce a svobody“¹⁹¹, a to před velkým návaem emocí, zejména strachu, který by mohl ovlivnit jednání lidí a mít fatální důsledky.¹⁹²

Všechny tři deníky se zmínily o přestěhování sídla redakce Charlie Hebdo do redakce deníku Libération bezprostředně po útoku. Libération věnovala této skutečnosti poměrně emotivní článek „Libé ubytovává Charlieho“, který týdeníku vyjádřil podporu: „Nenápadně a v tajnosti jsme mezi sebou přivítali tým, který byl sice otřesený, ale navzdory všemu se rozhodl pokračovat ve svém úkolu. Podporovat by jej měl každý, my jsme to také udělali. Budou se trápit, ale zároveň budou pracovat v naději, aby ukázali zemi, že neštěstí, které se jim stalo, nestačilo na to, aby je zastavilo v práci. Na všechno nestačíte, teroristé. Naši přátelé

---

¹⁸⁶ LACHASSE, Jérôme. Charlie Hebdo: des expositions spontanées partout en France. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/culture/2015/01/09/03004-20150109ARTFIG00137--charlie-hebdo-les-musees-francais-se-mobilisent.php>

¹⁸⁷ HELIOT, Armelle. *Charlie Hebdo* : la solidarité des théâtres se met en place. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/culture/2015/01/09/03004-20150109ARTFIG00154--charlie-hebdo-la-solidarite-des-theatres-se-met-en-place.php>

¹⁸⁸ (kolektiv redaktorů) Soutien en capitale à travers le monde. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/07/soutien-en-capitales-a-travers-le-monde_1175857

¹⁸⁹ GUÉNOLÉ, Thomas. Attentat de «Charlie Hebdo» : les musulmans de France n'ont pas à se justifier. [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/debats/2015/01/09/attentat-de-charlie-hebdo-les-musulmans-de-france-n-ont-pas-a-se-justifier_1177055

¹⁹⁰ tamtéž

¹⁹¹ Edgar Morin : « La France frappée au cœur de sa nature laïque et de sa liberté ». [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/idees/article/2015/01/08/la-france-frappee-au-c-ur-de-sa-nature-laique-et-de-sa-liberte_4551971_3232.html

¹⁹² tamtéž

zůstanou v našich myslích napořád a my se i nadále budeme věnovat žurnalistice.¹⁹³ Libération zároveň věnovala ihned po útoku nejvíce prostoru vzpomínkám na zavražděné karikaturisty, např. v článku „Charlie bude žít“¹⁹⁴. V magazínu deníku Libération, měsíčníku Next, poté vyšly portréty karikaturistů, např. „Wolinski, ohromující ateista.“¹⁹⁵ Le Figaro věnoval 8. ledna památce kreslířů článek „Pocta největším kreslířům Charlie Hebdo“¹⁹⁶, ve kterém osobnosti francouzské kulturní scény vyjádřily svůj názor na Charlie Hebdo, případně vzpomínky pojící je s karikaturisty. Kdyby autoři vzpomínek nepoužívali v souvislosti se životem karikaturistů minulý čas a nebylo zde několikrát zmíněno slovo „terorista“, mohlo by se zdát, že ani k žádnému útoku nedošlo. Le Monde věnoval obětem článek „Atentát proti Charlie Hebdo: Charb, Cabu, Wolinski a další, zavraždění v redakci.“¹⁹⁷ Zde byla pouze životopisná data kreslířů, nicméně je nutné poznamenat, že Le Monde jako jediný věnoval pozornost všem obětem a ne pouze kreslířům.¹⁹⁸

Deníky také zveřejnily z jejich pohledu prezentovanou charakteristiku týdeníku. Libération dala důraz na umění Charlieho vyjádřit vše komicky a satiricky, ať se články týkaly čehokoliv¹⁹⁹, Le Monde v článku „Co je podstatou Charlie Hebdo“²⁰⁰ označil humor týdeníku za očišťující a celou jeho historii označil za velké dobrodružství. Článek „Karikatury: deset let trvající vzrušení“ se soustředil pouze na karikatury, které vedly k lednovému útoku.²⁰¹ Le Figaro, konkrétně jeho sportovní rubriky, se věnoval karikaturám zesměšňujícím sport.²⁰² Ani

---

¹⁹³ JOFFRIN, Laurent. «Charlie» hébergé par «Libé». [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/08/charlie-heberge-par-libe_1176560

¹⁹⁴ JOFFRIN, Laurent. «Charlie» vivra. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/07/charlie-vivra_1175877

¹⁹⁵ Wolinski athée et atterré. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/07/charlie-vivra_1175877

¹⁹⁶ (neoznačeno) L'hommage des plus grands dessinateurs de BD à Charlie Hebdo. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/bd/2015/01/08/03014-20150108ARTFIG00378-l-hommage-des-plus-grands-dessinateurs-de-bd-a-charlie-hebdo.php>

¹⁹⁷ (neoznačeno) Attentat contre « Charlie Hebdo » : Charb, Cabu, Wolinski et les autres, assassinés dans leur rédaction. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/societe/article/2015/01/07/les-dessinateurs-et-journalistes-tues_4550767_3224.html?xtmc=wolinski&xtr=102

¹⁹⁸ tamtéž

¹⁹⁹ ROUSSEL, Frédérique.; HANNE, Isabelle. «Charlie», satire dans tous les sens. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/ecrans/2015/01/07/charlie-satire-dans-tous-les-sens_1175870

²⁰⁰ JAXEL-Truer, Pierre. C'est quoi l'esprit Charlie Hebdo? [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/m-actu/article/2015/01/07/c-est-quoi-l-esprit-charlie-hebdo_4551065_4497186.html?xtmc=charlie_hebdo_hebdomadaire&xtr=274

²⁰¹ BARTHE, Benjamin.; SALLON, Hélène. Caricatures : dix ans de fièvre planétaire. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/international/article/2015/01/08/caricatures-dix-ans-de-fievre-planetaire_4551744_3210.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtr=712

²⁰² DESPREZ, Baptiste. Quand Charlie Hebdo se moquait aussi du sport. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://sport24.lefigaro.fr/le-scan-sport/medias/2015/01/08/27005-20150108ARTFIG00163-quand-charlie-hebdo-se-moquait-aussi-du-sport.php>

v jednom z článků věnujících se historii týdeníku a jeho charakteristikám nezazněla na adresu týdeníku kritika. Všechny deníky naopak Charliemu vyjadřovaly podporu.

Reakce světových politických představitelů byly v denících zmiňovány v největším množství až po Pochodu jednoty 11. ledna, některé se ovšem začaly objevovat ihned po útoku. Libération nabídla popis toho, jak s největší pravděpodobností probíhalo oznámení útoku prezidentovi François Hollandovi, všechny tři deníky poté uveřejnily prezidentovo prohlášení týkající se útoků. Le Monde ještě ve vydání 7. ledna publikoval také vyjádření zahraničních politiků k útoku, konkrétně amerického prezidenta Baracka Obamy, který vyjádřil Francii podporu a označil ji jako největšího spojence Spojených států v boji proti terorismu.²⁰³

Nejvíce jmen politiků ovšem zaznělo ve spojitosti s Pochodem jednoty v Paříži. Ještě před pochodem upozornil Le Monde na výraznou roli prezidenta François Hollanda již v titulu článku „Množství světových elit se společně s Hollandem zúčastní Pochodu jednoty“ a označil Paříž za hlavní evropské město boje proti terorismu.²⁰⁴ Le Figaro dal při prezentování tohoto pochodu důraz na jednotu a na ignoraci veškerých rozdílů mezi účastníky pochodu a označil jej za událost, „která přepíše historii“.²⁰⁵ Libération na pochodu ocenila, a toto tvrzení potvrdilo názory levicových politiků, že pochod byl mezníkem začátku nové budoucnosti, budoucnosti plné jednoty. V článku byl citován názor levicového politika Raquela Garrida: „Udržte společnost takto mobilizovanou, tak totiž dosáhneme toho, že lidé budou vše dělat společně.“²⁰⁶ Podle zprávy v Le Monde se ovšem mezi levicovými politiky našli i tací, kteří pochod jednoty tak pozitivně neviděli. Představitel radikálnější francouzské levice Jean-Luc Mélenchon myšlenku jednoty země přirovnal ke stavu, který anticipuje válku. Jako představitel levice a ateista se s Charlie Hebdo ztotožňoval a zpráva o útoku na týdeník jej rozlítostnila, ale odmítal

---

²⁰³ PARIS, Gilles. Barack Obama assure « le plus vieil allié de l'Amérique » de sa solidarité. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/attaque-contre-charlie-hebdo/article/2015/01/07/barack-obama-assure-le-plus-vieil-allie-de-l-amerique-de-sa-solidarite_4550942_4550668.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtr=742

²⁰⁴ SALLÈS, Alain. De nombreux leaders étrangers participeront avec Hollande à la marche républicaine. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/europe/article/2015/01/09/plusieurs-chefs-de-gouvernement-europeens-participeront-a-la-marche-republicaine_4553003_3214.html?xtmc=marche_republicaine_charlie_hebdo&xtr=53

²⁰⁵ (kolektiv redaktorů) Marche républicaine : Hollande réunit gauche et droite pour la République. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/2015/01/11/01002-20150111ARTFIG00231-marche-republicaine-hollande-reunit-gauche-et-droite-pour-la-republique.php>

²⁰⁶ AUFFRAY, Alain.; ALEMAGNA, Lilian. L'union nationale à la merci des politiques. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/france/2015/01/11/l-union-nationale-a-la-merci-des-politiques_1178639

svůj smutek sdílet s ostatními. Libération také informovala o faktu, že pochodu se nezúčastnil nikdo z amerických politiků.²⁰⁷

Deníky se na pochod dívaly z hlediska politických představitelů, ale také z hlediska „obyčejných lidí“, kteří se pochodu zúčastnili.^{208, 209} Články věnující se „běžným občanům“ z řad demonstrujících měly charakter reportáží a skrze výpovědi vyznavačů islámu nebo judaismu žijících na území Francie dávaly důraz na jednotu obyvatel země. Na druhou stranu se v denících vyskytla také kritika pokrytectví pochodu. V Libération se toto „nařčení“ objevilo v článku „Pochod jednoty: Není to dlouho, co jsme ještě nebyli tak pyšní, že jsme Francouzi“²¹⁰, zároveň zde ale bylo poukázáno i na nutnost této pýchy, díky které nebude na útok zapomenuto. Le Monde uveřejnil komentář bývalé poslankyně Ramy Yade, která označila „republikánství“, které mělo být hlavním posláním pochodu, za pouhou frázi. Současně ovšem poukázala na to, že Pochod ukázal, že „národ“ stále existuje, a je na politicích, jak s ním budou nakládat.²¹¹

Přestože událost nesla název Pochod jednoty, Francie úplně jednotná 11. ledna 2015 nebyla. Chyběli tam totiž představitelé strany Národní fronta a předsedkyně strany Marine Le Pen. Le Monde uveřejnil hned 8. ledna vyjádření této představitelky extrémní pravice o tom, že mezi muslimy žijící na území Francie a těmi, kteří si myslí, že mohou ve jménu islámu zabít, nedělá žádný rozdíl.²¹² Le Pen a představitelé Národní fronty se poté Pochodu solidarity nezúčastnili. Le Monde tomuto faktu věnoval samostatný článek „Marine Le Pen vyzývá své příznivce, aby demonstrovali všude kromě Paříže“²¹³, stejně jako Le Figaro, který průběh

---

²⁰⁷ AUTRAN, Frédéric. John Kerry à Paris pour rattraper le coup. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z:

²⁰⁸ (neoznačeno) A Paris, des manifestants rassemblés pour défendre la liberté. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/societe/article/2015/01/11/a-paris-des-centaines-de-milliers-de-manifestants-rassemble-pour-la-marche-republicaine_4553702_3224.html?xtmc=marche_republicaine_charlie_hebdo&xtcr=43

²⁰⁹ DE MALLEVOÛE, Delphine. À Paris, une marée humaine exalte la cohésion nationale. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2015/01/11/01016-20150111ARTFIG00217--paris-une-maree-humaine-exalte-la-cohesion-nationale.php>

²¹⁰ (neoznačeno) Marche républicaine : «Ça faisait longtemps qu'on n'avait pas été si fiers d'être Français». [online]. [cit. 2016-12-21]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/11/au-cour-de-la-manif-avec-liberation_1178348

²¹¹ YADE, Rama. Seul un messianisme républicain sortira la France du chaos. [online]. [cit. 2016-12-21]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/idees/article/2015/01/13/seul-un-messianisme-republicain-sortira-la-france-du-chaos_4555103_3232.html?xtmc=la_marche_republicaine&xtcr=241

²¹² MESTRE, Abel. Pour le FN, la guerre est ouverte contre l'islam radical. [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/politique/article/2015/01/08/pour-le-fn-la-guerre-est-ouverte-contre-l-islam-radical_4551642_823448.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtcr=711

²¹³ MESTRE, Abel. Marine Le Pen appelle ses partisans à manifester partout, sauf à Paris. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/societe/article/2015/01/10/jean-marie-le-pen-je-ne-suis-pas-charlie_4553403_3224.html?xtmc=marche_republicaine_charlie_hebdo&xtcr=55

setkání příznivců Národní fronty označil poměrně nelichotivě „V Beaucaire byla Marine Le Pen uctěna šílenstvím“²¹⁴, jinak ale článek vyznívá neutrálně.

Pozornost novin získal také útok na židovský obchod ve Vincennes, a to zejména v souvislosti s budoucností židovského obyvatelstva žijícího ve Francii. Le Figaro zavzpomínal na minulý konflikt, kdy ve Francii přišli Židé o život, a otiskl názory představitelů židovského náboženství, kteří upozorňovali hlavně na nutnost zvýšené ostrahy Židů.²¹⁵ Nutnost ostrahy Židů zazněla také v Libération.²¹⁶ Článek v Le Monde se zaměřil na celkovou napjatost situace Židů ve Francii, kterou útok v košer obchodě ještě více prohloubil. Článek byl doplněný fotografií účastníků shromáždění a cedulí hlásající „Je suis Charlie / Je suis juif“. Byly zde uveřejněny stížnosti na přehlížení obtížné situace Židů, jeden z prezentovaných názorů víceméně tvrdil, že v případě, že by nedošlo k útoku na Charlie Hebdo, útok ve Vincennes by byl možná přehlížen.²¹⁷ Libération také ve zprávě o přítomnosti prezidenta François Hollanda na pietní akci v židovské synagoze vyjádřila názor, že svým postojem k útokům v Paříži a Vincennes si Hollande upevňuje své postavení ve Francii.²¹⁸

Vydání nového čísla Charlie Hebdo bylo tématem pro všechny deníky. Libération informovala o rozpačitém přijetí týdeníku v zahraničí, kdy dokonce v Americe bylo toto vydání zakázáno,²¹⁹ dále byla v deníku uveřejněna úvaha profesorky práva Stéphanie Henne- Vauchez, ve které se autorka zamýšlela nad nápisem na titulní straně „Vše je odpuštěno“, zejména nad oním odpuštěním. Ze závěru této úvahy vyplývá, že v dané situaci není odpuštění na místě: „Odpuštění bude znamenat zapomnění, ztrátu nadhledu, může vést až ke schvalování nesprávných věcí.“²²⁰ Na Libération navázal také Le Monde, který rovněž zveřejnil jména zemí,

---

²¹⁴ MOLLARET, Guillaume. À Beaucaire, Marine Le Pen acclamée par la foule. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/2015/01/11/01002-20150111ARTFIG00120--beaucaire-marine-le-pen-acclamee-par-la-foule.php>

²¹⁵ GUÉNOIS, Jean-Marie. La communauté juive tétanisée après le drame de la porte de Vincennes. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/actualite-france/2015/01/09/01016-20150109ARTFIG00335-la-communaute-juive-tetanisee-apres-le-drame-de-la-porte-de-vincennes.php>

²¹⁶ ROUSSEAU, Noémie.; SAUVAGET, Bernadette. Les juifs de France en souffrance. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/01/12/les-juifs-de-france-en-souffrance_1179315

²¹⁷ BÉGUIN, François.; GARRIC, Audrey. Dans la communauté juive, la tentation du depart. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/religions/article/2015/01/12/dans-la-communaute-juive-la-tentation-du-depart_4554316_1653130.html?xtmc=vincennes_juifs&xtcr=79

²¹⁸ (neoznačeno) François Hollande endosse le statut du commandeur. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/france/2015/01/11/francois-hollande-endosse-le-statut-du-commandeur_1178635

²¹⁹ BROCHEN, Philippe.; HANNE, Isabelle. La une à laquelle vous n'avez pas échappé. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/ecrans/2015/01/13/la-une-a-laquelle-vous-n-avez-pas-echappe_1180080

²²⁰ SONYA, Faure. «La une de "Charlie" est au moins doublement critique». [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/france/2015/01/13/la-une-de-charlie-est-au-moins-doublement-critique_1180091

ve kterých bude nové číslo Charlieho zakázané, a také polemiku novin o tom, zda je či není vhodné titulní stranu zobrazovat. Sám Le Monde ji (stejně jako Libération a Le Figaro) zobrazil a podpořil tvrzením, že Mohamed symbolizuje mír a ničím neuráží.²²¹ Le Figaro otiskl sémiotickou analýzu karikatury. Autoři této karikatury viděli titulku jako naprosto běžnou a ukazující „uznání a věrnost hodnotám typickým pro Charlie Hebdo a zejména právo proroka zobrazovat“²²². Všechny deníky mají společné to, že se zaměřovaly pouze na titulní stranu nového čísla Charlie Hebdo a ne na jeho obsah. Redaktoři deníků svůj názor na titulní stranu v článcích neprezentovali, otištěné názory byly názory odborníků.

Další významné téma, kterému se deníky v průběhu ledna věnovaly, byla bezpečnost Francouzů. Libération ujistovala čtenáře, že francouzská vláda již analyzuje způsoby, jak se před teroristickými útoky bránit,²²³ o několik dnů později bylo uveřejněno prohlášení předsedy vlády Manuela Vallsa o zvýšení počtu členů bezpečnostních složek. Valls patří k levicové Socialistické straně, což se potvrdilo vyzněním článku v levicové Libération „Národní shromáždění“²²⁴ tleskalo Manuelu Vallsovi ve stoje²²⁵. Vallsův projev byl označen za „projev jeho politické kariéry“²²⁶ a prý se mu podařilo nadchnout jak levici, tak i pravici.²²⁷ Pravicový Le Figaro poté pouze vydal zprávu o navýšení rozpočtu na obranu státu.²²⁸

Le Monde tuto zprávu také zveřejnil,²²⁹ a dále se otázky boje dotkl v abstraktní rovině prostřednictvím článku napsaného americkým novinářem Christopherem Caldwellem, který se zabýval tím, zda je Francie skutečně ve válce proti terorismu. Tím se i v tisku nabídlo srovnání mezi útoky na Charlie Hebdo a útoky z 11. září 2001, po kterých tehdejší americký prezident

---

²²¹ SOULLIER, Lucie.; POTET, Frédéric.; DELCAMBRE, Alexis. Reproduire la « une » ou pas, le dilemme des medias. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/01/14/reproduire-la-une-ou-pas-le-dilemme-des-medias_4555944_3236.html?xtmc=charlie_hebdo_mahomet_la_une&xtcr=150

²²² COURBET, CLAIRE. Blasphème et sexe en une : l'esprit *Charlie Hebdo* est toujours là ! [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/culture/2015/01/14/03004-20150114ARTFIG00432-blaspheme-et-sexe-en-une-l-esprit-charlie-hebdo-est-toujours-la.php>

²²³ MATHIEU, Luc. Comment prévenir une menace invisible. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/planete/2015/01/08/comment-prevenir-une-menace-invisible_1176555

²²⁴ dolní komora Parlamentu Francie

²²⁵ ALEMAGNA, Lilian.; BRETTON, Laure.; EQUY, Laure. A l'Assemblée, tout le monde se lève pour Manuel Valls. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/france/2015/01/13/a-l-assemblee-tout-le-monde-se-leve-pour-manuel-valls_1180086

²²⁶ tamtéž

²²⁷ tamtéž

²²⁸ PLUYETTE, Cyrille. L'État débloquerait jusqu'à 500 millions d'euros pour la sécurité en France. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2015/01/20/20002-20150120ARTFIG00001-la-sortie-des-depenses-militaires-du-deficit-public-ressurgit.php>

²²⁹ LAURENT, Samuel. Antiterrorisme, la foire aux idées politiques. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/01/15/antiterrorisme-la-foire-aux-idees-politiques_4557231_4355770.html?xtmc=manuel_valls_contre_terrorisme&xtcr=411

George W. Bush deklaroval, že USA se ocitly ve válce proti terorismu. Caldwell Francouzům doporučil, aby se místo boje fyzického soustředili spíše na boj za svobodu slova.²³⁰

5.1.2 Únor

Společným tématem pro deníky bylo v únoru nové vydání Charlie Hebdo, ke kterému došlo po více než měsíc trvající pauze. Deníky pouze uveřejnily, čeho se toto číslo týdeníku bude týkat, dále byli uvítáni dva noví členové v redakci týdeníku, Dilem a Pétillon.²³¹ Ze tří analyzovaných deníků se novým číslem nejvíce zabýval Le Figaro, který popisoval, co prodeji nového čísla předcházelo, kolik výtisků se prodalo a v souvislosti s tím byla uveřejněna úvaha nad tím, co nyní bude Charlie dělat s penězi, které dříve neměl.²³²

Libération se vyjádřila na téma neustálého nedostatku obranných sil proti džihádu, upozornila ovšem na navýšení rozpočtu na bezpečnostní jednotky,²³³ zároveň byl ale v článku „Francouzský džihád: mělo by se před ním varovat a vyhnout se mu“ zdůrazněn fakt, že rozpoznat teroristu není snadné.²³⁴

V únoru Evropou otřásla další série útoků, tentokrát v Kodani. Vzhledem k tomu, že cílem teroristů byl dánský karikaturista Lars Vilsk (který se navíc nacházel na konferenci, kde byla uctěna památka Charlie Hebdo) a Velká synagoga v Kodani, média, z námi analyzovaných nejvíce Le Monde, přirovnávala tento útok k útoku na Charlieho.²³⁵

Le Monde přinesl přehled výsledků výzkumu veřejného mínění na téma Francouzi a muslimové. 56% tázaných bylo názoru, že „islám představuje pro Francii nebezpečí“²³⁶ a

---

²³⁰ CALDWELL, Christopher. La France ne doit pas rester désarmée face au terrorisme. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/idees/article/2015/01/08/vu-d-amerique-du-11-septembre-2001-au-7-janvier-2015_4552157_3232.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtr=425

²³¹ COURBET, Claire. Que trouve-t-on dans le nouveau *Charlie Hebdo*? [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/idees/article/2015/01/08/vu-d-amerique-du-11-septembre-2001-au-7-janvier-2015_4552157_3232.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtr=425

²³² WOITIER, Chloé. Comment *Charlie Hebdo* va gérer ses millions d'euros. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/medias/2015/02/25/20004-20150225ARTFIG00112-comment-charlie-hebdo-va-gerer-ses-millions-d-euros.php>

²³³ BROCHEN, Philippe. Les sociétés de sécurité privée sous le feu de la demande. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/futurs/2015/02/19/les-societes-de-securite-privee-sous-le-feu-de-la-demande_1206117

²³⁴ MOUILLARD, Sylvain. Jihad français : mieux vaut prévenir et guérir. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/02/20/jihad-francais-mieux-vaut-prevenir-et-guerir_1206839

²³⁵ (kolektiv redaktorů) Ce que l'on sait des deux fusillades de Copenhague. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/europe/article/2015/02/14/lieu-auteur-cible-ce-que-l-on-sait-de-l-attentat-de-copenhague_4576785_3214.html?xtmc=charlie_hebdo&xtr=1051

²³⁶ COURTOIS, Gérard. Inquiète, la France de l'après-Charlie est tentée par le repli. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/02/27/inquiete-la-france-de-l-apres-charlie-est-tentee-par-le-repli_4584594_3224.html#3uqGOZH6kHuqjTt7.99

69% tázaných zastávalo názor, že „ve Francii je příliš mnoho imigrantů“²³⁷. Ze strachu, který ve Francii vládne, byli obviněni François Hollande a Manuel Valls, kteří se dle Le Monde svými projevy snaží „mobilizovat francouzské obyvatelstvo“²³⁸.

Útok na Charlieho změnil mimo jiné i pohled na muslimy žijící ve Francii. Pohled muslimů na současnou situaci přinesl článek „Muslimové tehdy a teď“²³⁹, ve kterém se několik muslimů v rámci svých výpovědí vyjádřilo v tom smyslu, že nežijí tak, jak si lidé v zajetí zaběhnutých klišé o muslimských domácnostech myslí, a že teroristy nepovažují za pravé muslimy.²⁴⁰

5.1.3 Březen

Počet článků s týdeníkem přímo souvisejících byl zdatelně menší než předchozí měsíce, každý z deníků se zaměřil na odlišná témata.

V deníku Libération byly zveřejněny „Ochrana osob: andělé Charlieho“²⁴¹ popisující ochranu, kterou mají kreslíři Charlieho nyní pracující v jejich redakci neustále k dispozici²⁴², a „Ankara zostudila Charlieho“²⁴³ kritizující zákaz přístupu na internetové stránky týdeníku v Turecku.

Le Monde otiskl 1. března článek porovnávající to, jak byli džihadisté ve Francii vnímáni před útokem na Charlie Hebdo a jak po něm. Na základě charakteristik bratrů Kouachiových byly dle článku vytvořeny typické znaky džihadistů: kriminální minulost, komplikované rodinné prostředí, neúspěchy ve škole.²⁴⁴ 20. března Le Monde informoval o napjatých debatách o budoucnosti Charlieho, které probíhají mezi jeho spolupracovníky.²⁴⁵

---

²³⁷ COURTOIS, Gérard. Inquiète, la France de l'après-Charlie est tentée par le repli. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/02/27/inquiete-la-france-de-l-apres-charlie-est-tentee-par-le-repli_4584594_3224.html#3uqGOZH6kHuqjTt7.99

²³⁸ tamtéž

²³⁹ ROF, Gilles. Musulmans ici et maintenant. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/societe/article/2015/02/27/musulmans-ici-et-maintenant_4584624_3224.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtcr=374

²⁴⁰ tamtéž

²⁴¹ GODEAU, Elise. Protection des personnalités : les anges de «Charlie». [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/03/23/protection-des-personnalites-les-anges-de-charlie_1226964

²⁴² tamtéž

²⁴³ DURAN, Ragip. Ankara honnit «Charlie». [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/planete/2015/03/06/ankara-honnit-charlie_1215756

²⁴⁴ Service société. La France post-« Charlie » : les mille et un visages du djihadiste. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/enquetes/article/2015/02/28/la-france-post-charlie-les-mille-et-un-visages-du-djihadiste_4585165_1653553.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtcr=372

²⁴⁵ PIQUARD, Alexandre. Tensions à « Charlie Hebdo » sur le mode de gestion du journal. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://abonnes.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/03/20/tensions-a-charlie-hebdo-sur>

31. března byl uveřejněn manifest patnácti spolupracovníků Charlie Hebdo, kteří chtěli navrátit podobu týdeníku do doby, kdy začínal: „Změna podoby týdeníku a jeho transparentnost udělají Charlieho po události ze 7. ledna lepším. Změna dovolí Charliemu smát se.“²⁴⁶

Le Figaro jako důvod sporu mezi redaktory viděl peníze, konkrétně 30 milionů, které Charlie od atentátu do března vydělal.²⁴⁷ Le Figaro dále informoval o kontroverzní anticeně „islamofob roku“, kterou udělila Islámská rada pro lidská práva týdeníku Charlie Hebdo. O událostech následujících po udělení této ceny informováno nebylo.²⁴⁸ 18. března Le Figaro uveřejnil zprávu o udělení dvouměsíčního trestu vězení s podmíněným odkladem humoristovi jménem Dieudonné, který zkombinoval heslo „Je Suis Charlie“ s příjmením útočníka z košer obchodu v Porte de Vincennes a prohlásil se za „Charlieho Coulibaly“²⁴⁹.

5.1.4 Duben

Roztříštěnost témat byla typická i pro duben.

V úvaze profesora Cédrica Faure z Univerzity Paříž – Diderot otištěné v Libération byl útok na Charlie Hebdo označen jako podnět, který donutil Francouze přemýšlet o přítomnosti radikálního islámu v zemi.²⁵⁰ Deník také informoval o rozhodnutí karikaturisty Luze, autora titulní strany „Vše je odpuštěno“, přestat kreslit karikatury Mohameda.²⁵¹

Le Monde otiskl článek „Charlie Hebdo: Když DGSI přepsala historii“ odhalující chyby jednotky DGSI při snahách o dopadení bratrů Kouachiových²⁵² a projev Nicolase Sarkozyho,

---

le-mode-de-gestion-du-journal_4598302_3236.html#ilwLgeeFWFXLXqmg.99

²⁴⁶ (neoznačeno) Pour la refondation de « Charlie Hebdo ». [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/03/31/pour-la-refondation-de-charlie-hebdo_4607026_3236.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtrc=351

²⁴⁷ (neoznačeno) Charlie Hebdo: les 30M d'€ divisent la rédaction [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/flash-eco/2015/03/19/97002-20150319FILWWW00450-charlie-hebdo-les-recettes-divisent-la-redaction.php>

²⁴⁸ (neoznačeno) GB: Charlie Hebdo sacré "islamophobe de l'année". [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/03/11/97001-20150311FILWWW00280-gb-charlie-hebdo-sacre-islamophobe-de-l-annee.php>

²⁴⁹ (neoznačeno) Je suis "Charlie Coulibaly", Dieudonné condamné. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/03/18/97001-20150318FILWWW00243-je-suis-charlie-coulibaly-dieudonne-condamne.php>

²⁵⁰ FAURE, Cédric. L'islam radical en France : quel imaginaire ? [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/debats/2015/04/09/l-islam-radical-en-france-quel-imaginaire_1237891

²⁵¹ (neoznačeno) Après l'attentat à «Charlie», Luz fait sa «Catharsis». [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://www.liberation.fr/societe/2015/04/29/apres-l-attentat-a-charlie-luz-fait-sa-catharsis_1277393

²⁵² SUC, Matthieu. « Charlie Hebdo » : quand la DGSI réécrit l'histoire. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/police-justice/article/2015/04/03/charlie-hebdo-quand-la-dgsi-reecrit-l-histoire_4609126_1653578.html#0IwbUWk4s28Lew5k.99

který označil názory považující teroristy a džihádisty po útoku na Charlieho za jedno a to samé jako mylné.²⁵³

O tom, že Luz již nebude kreslit karikatury Mohameda v dubnu informoval i Le Figaro.²⁵⁴ V rozhovoru s islamoložkou Mathieu Guidère byla na příkladu Charlie Hebdo představena podoba novodobého islámu. Jako jednu z hlavních charakteristik současného džihádismu uvedla Guidère „absenci ideologie boje“²⁵⁵. Rozpor mezi Charlie Hebdo a Tureckem se objevil i v pravicovém deníku v článku „Dva turečtí novináři riskují vězení za reprodukci Charlie Hebdo“²⁵⁶, který informoval o novinářích, kteří na strany deníku Cumhuriyet překreslili karikatury z vydání Charlieho ze 14. ledna.²⁵⁷

5.2 Obraz útoku v českých denících

5.2.1 Leden

První informace o útoku se objevily ve všech denících shodně, a to 8. ledna 2015. Informace o proběhnuvší události se, včetně obrazového materiálu, objevily na titulních stranách deníků. Zatímco Mladá fronta Dnes (v dalším textu většinou uváděna jako MF Dnes) na tyto první informace navázala hned na stranách následujících, Právo a Hospodářské noviny až o několik stran později. Faktické informace (většinou převzaté ze zahraničních médií) o průběhu útoku byly prezentovány ve všech denících stejně, jinak se ale mediální obrazy lišily.

Na útok se nejvíce zaměřila MF Dnes. Jako v jediném deníku se zde objevila i analýza toho, co vlastně k útoku vedlo. V úvodním článku „Teror v Paříži“ označil jeho autor Milan Vodička názor, že důvodem byl útok na svobodu slova, příčinu viděl v záměru poškodit západní společnost jako celek, svázat ji strachem a hlavně ukázat, že k útoku může dojít kdykoliv a v neomezené míře. V době uzávěrky čísla z 8. ledna nebyla ještě identita vrahů známa,

---

²⁵³ LEMARIÉ, Alexandre. Sur l'islam, Nicolas Sarkozy choisit la stratégie du clivage. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: http://abonnes.lemonde.fr/politique/article/2015/04/23/sur-l-islam-nicolas-sarkozy-choisit-la-strategie-du-clivage_4621084_823448.html?xtmc=charlie_hebdo_attentat&xtcr=335

²⁵⁴ (neoznačeno) Charlie Hebdo: Luz ne dessinera plus Mahomet. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2015/04/29/97001-20150429FILWWW00266-charlie-hebdo-luz-ne-dessinera-plus-mahomet.php>

²⁵⁵ DEBAECKER, Anne-Laure. Du 11 septembre 2001 à Charlie Hebdo : bienvenue dans la nouvelle ère du terrorisme. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/vox/monde/2015/04/30/31002-20150430ARTFIG00294-du-11-septembre-2001-a-charlie-hebdo-bienvenue-dans-la-nouvelle-ere-du-terrorisme.php>

²⁵⁶ LE MAIGNAN, Charlotte. Deux journalistes turcs risquent la prison pour avoir reproduit *Charlie Hebdo*. [online]. [cit. 2016-12-12]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/international/2015/04/09/01003-20150409ARTFIG00266-turquie-deux-journalistes-risquent-la-prison-pour-avoir-reproduit-charlie-hebdo.php>

²⁵⁷ tamtéž

nicméně na základě výpovědí svědků o tom, že útočníci křičeli „Allahu Akbar!“ neboli „Bůh je veliký!“, vycházely články z předpokladu, že za útokem stáli islámští radikálové.²⁵⁸ Na otázku, proč došlo k útokům zrovna ve Francii, se pokusila najít odpověď redaktorka Lucie Suchá v článku „Proč Francie? Je to země dvojího lidu“. Jako dva hlavní důvody tohoto útoku uvedla velký počet muslimů žijících ve Francii, navíc izolujících se od ostatních Francouzů, a činy francouzské vlády zabraňující šíření islámského radikalismu.²⁵⁹

Společně s výběrem titulních stran týdeníku Charlie Hebdo, které dle MF DNES zobrazovaly islámské náboženství a jeho symboly tím nejkontroverznějším způsobem, a se životopisnými údaji o zavražděných karikaturistech, byl v MF DNES otištěn článek „Charlie Hebdo. Časopis, kterému není nikdo a nic svaté.“²⁶⁰ Přestože zde byl prezentován vesměs objektivní pohled na satirický týdeník, název i úvodní věty článku představovaly Charlieho spíše v negativním světle: „Drsný. Neuctivý. Někdy až nechutný. Jindy opravdu vtipný. Satirický týdeník Charlie Hebdo se vždy pouštěl do kohokoliv. Politiků, celebrit, muslimů, židů, křesťanů.“²⁶¹ Dále zde byly zveřejněny dvě reportáže, které byly vytvořeny spolupracovníci deníku přímo v Paříži a které poskytly popis situace v hlavním městě Francie. Nejspíše v souvislosti s tím, že jedna autorka byla téměř u místa útoku a druhá na opačném konci města, se ony dva obrazy situace ve francouzské metropoli značně liší. Martina Buláková, která se pohybovala v lokalitě provedeného útoku, popisuje atmosféru jako velmi chmurnou,²⁶² dle Marie Pokorné Francouzi (včetně bezpečnostních složek) situaci příliš neprožívají.

Právo nabídlo svým čtenářům výpovědi svědků z okolí útoku a názory světových autorit na atentát. Zároveň zde byl otisknut článek „Týdeník už zažil opakované pohružky smrtí i žhářský útok“²⁶³ představující historii týdeníku a zejména konfliktní okamžiky jeho historie. Co se týče karikatur, Právo otisklo pouze jedinou, a to karikaturu z prvního čísla Charlie Hebdo roku 2015, kde islamista slibuje útoky ve Francii do konce ledna 2015.²⁶⁴

---

²⁵⁸ VODIČKA, Milan. Teror v Paříži. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A1

²⁵⁹ SUCHÁ, Lucie. Proč Francie? Je to země dvojího lidu. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A5

²⁶⁰ POLOCHOVÁ, Iveta. Charlie Hebdo. Časopis, kterému není nikdo a nic svaté. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A3

²⁶¹ tamtéž

²⁶² BULÁKOVÁ, Martina. Mysleli jsme, že někdo odpaluje zbylé petardy. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A5

²⁶³ (nek) Týdeník už zažil opakované pohružky smrtí i žhářský útok. *Právo* 8. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 14

²⁶⁴ (nek) Poslední karikatura byla šéfovi osudná. *Právo* 8. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 14

Nejméně prostoru věnovaly útoku ve vydání 8. ledna Hospodářské noviny.²⁶⁵ Kromě shrnutí informací o průběhu útoku prezentovaly historii týdeníku, v několika větách informovaly o současném dění ve Francii a způsobu, jakým jsou extremisté vedeni k vykonávání útoků. Prostor k vyjádření svých názorů na útok daly noviny dvěma komentátorům, předsedovi Syndikátu novinářů Adamovi Černému a novináři Petru Honzejkovi. Díky jejich názorům se Hospodářské noviny jeví z analyzovaných deníků jako nejvíce se zastávající Charlieho. Atentát považovali oba žurnalisti za útok na svobodu slova a demokracii, oba vyzvali čtenáře k tomu, aby týdeník, jakožto představitel svobody slova, podpořili: „Novináři, tedy ti, kteří přežili, dnes budou potřebovat víc než střechu nad hlavou.“²⁶⁶; „Karikaturu časopisu Charlie Hebdo nepřetiskujeme proto, že bychom se s ní ztotožňovali, ale proto, že obhajoba svobody je nejvyšším zájmem a posledním smyslem práce nás všech.“²⁶⁷

MF DNES a Právo se hned 8. ledna dotkly i možných důsledků útoku pro Českou republiku. MF DNES v článku „Karikatury tak hnusné zvěrstvo neomlouvají, říká šéf českých muslimů“ otiskla obranné postupy doporučené Tomiem Okamurou²⁶⁸ a publikovala rozhovor s odborníkem na islámský terorismus Adamem Dolníkem, jenž možnost útoků v České republice v nejbližší době vyloučil.²⁶⁹ Ve dvou článcích se této problematice věnovalo i Právo. Přestože jejich titulky byly naprosto odlišné, „Čeští politici varují před hrozbou extrémního islamismu“²⁷⁰ a „Nemáme horký signál, že Česku hrozí přímé nebezpečí“²⁷¹, shodli se politici v čele s předsedou vlády Bohuslavem Sobotkou a mluvčí Bezpečnostní informační služby (BIS) na tom, že útoky České republiky v nejbližší době nehrozí, nicméně islámský terorismus je natolik mocný, že je nutná zvýšená opatrnost. Nebyla také vyloučena možnost, že v řadách islámských teroristických organizací bojují i Češi.

O průběhu pokusů o dopadení útočníků, bratrů Cherifa a Saida Kouachiových, informovaly všechny tři deníky 9. ledna 2015. Právo a Hospodářské noviny podaly bez náznaků citového zabarvení životopisné údaje útočníků včetně jejich předchozích konfliktů se

---

²⁶⁵ Název týdeníku bude dále uváděn ve zkratce HN.

²⁶⁶ ČERNÝ, Adam. Vražda v ulici Nicolas-Appert. *Hospodářské noviny* 8. 1. 2015, roč. 25, č. 5, s. 8

²⁶⁷ HONZEJK, Petr. Svoboda je nejvyšší hodnota. *Hospodářské noviny* 8. 1. 2015, roč. 25., č. 5, s. 9

²⁶⁸ BŘEZINOVÁ, Markéta. Karikatury tak hrůzné zvěrstvo neomlouvají, říká šéf českých muslimů. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A6

²⁶⁹ BARTONÍČEK, Radek. Expert: Překvapilo mě, že teroristé ujeli. *Mladá fronta DNES* 8. 1. 2015, roč. 26, č. 6, s. A5

²⁷⁰ (lin) Čeští politici varují před extrémním islamismem. *Právo* 8. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 14

²⁷¹ ADAMIČKOVÁ, Naďa.; KÖNIGOVÁ, Marie. Nemáme horký signál, že Česku hrozí přímé nebezpečí. *Právo* 8. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 14

zákonem.^{272,273} Článek Ivety Palochové v MF Dnes „Cítili se bezvýznamní. Pak je naverbovali.“ ale podává životní příběh teroristů za použití na city poněkud hrajících formulací: „Jakmile dospěli, vrátili se do metropole, konkrétně do 19. pařížského obvodu, kde se v prvních letech usídlili v bydlení pro sociálně slabé. (...) Pařížským životem se prý tehdy potáceli bezcílně, bez jakýchkoliv ambicí.“²⁷⁴ Palochová zároveň poukazuje na fakt, že s takovou trestní minulostí, jakou útočníci měli, je měla francouzská policie mnohem důkladněji hlídat.²⁷⁵ Článek Milana Vodičky poukázal na profesionalitu a schopnosti útočníků (a zároveň tak upozornil na velmi vysokou úroveň výcviku džihádistů)²⁷⁶, s čímž kontrastuje vyznění rozhovoru se šéfem policejní jednotky Liborem Lochmanem, který na útok nenahlížel jako na promyšlený čin, ale považoval jej za čin, ke kterému vedla pouze nenávisť.²⁷⁷ Napjatá situace, kdy policie pátrala po vrazích a lidé mezitím začali s prvními pietními akty, byla popsána v Právu v článku „Francií zněly smuteční zvony, zastavila se doprava.“²⁷⁸ a v MF DNES v článku na titulní straně „Tváře zla“²⁷⁹.

Zároveň se ale 9. ledna začaly deníky obšírněji věnovat budoucnosti Francie i celé Evropy po útocích. Jedno měly všechny články společné – snažily se varovat. Článek „Francie se už měsíce bála. Věděla, že to přijde.“ v MF DNES byl varováním před nevyzpytatelnými muslimskými fanatiky,²⁸⁰ zatímco článek Hospodářských novin „Evropa marně hledá obranu“ varoval před útoky extremistů vůči všem muslimům a před považováním všech muslimů za nebezpečné.²⁸¹ Článek prezentovaný v Právu s názvem „Média hlásí útoky na mešity“ informoval o útocích na centra islámské víry po celé Francii a byl jakýmsi potvrzením toho, že obrana je opravdu „marná“.²⁸² Před nesváry varoval i předseda Ústředí muslimských obcí v České republice Muneeb Hassan Alrawi v rozhovoru pro Právo: „Je potřeba být otevřený, nebát se kontaktu, nebrat šmahem všechny muslimy jako teroristy, ani ne všechny Evropany

---

²⁷² (brw, ČTK) Je za teroristickým útokem na redakci „rodinná“ islamistická buňka? *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 12

²⁷³ RADAČIČOVÁ, Simone. Oba útočníci prodělali výcvik, shodují se experti. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 4

²⁷⁴ POLOCHOVÁ, Iveta. Cítili se bezvýznamní. Pak je naverbovali. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, d. A2

²⁷⁵ tamtéž

²⁷⁶ VODIČKA, Milan. Modlitby, video, střelba. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, s. A2

²⁷⁷ TRONÍČEK, Jakub. Útočníci z Paříže nebyli profíci. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 3

²⁷⁸ (nek) Francií zněly smuteční zvony, zastavila se doprava. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, s. 1

²⁷⁹ VODIČKA, Milan. Tváře zla. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, A2

²⁸⁰ PALATA, Luboš. Francie se už měsíce bála, Věděla, že to přijde. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, s. A3

²⁸¹ EHL, Martin. Evropa marně hledá obranu. *Hospodářské noviny* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 1

²⁸² (sw) Média hlásí útoky na mešity. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 13

²⁸² tamtéž

jako antimuslimy, islamofoby či křižáky nebo kolonialisty.²⁸³ Alrawi zároveň vyjádřil názor, že svoboda slova by měla být omezena, aby neubližovala.²⁸⁴ V souvislosti s budoucností Francie bylo často skloňováno jméno předsedkyně strany Národní fronta, političky Marine Le Pen, které byl předpovídan úspěšný výsledek v prezidentských volbách v roce 2017.²⁸⁵ Le Pen byla arabistou Zdeňkem Müllerem považována za politickou činitelku, která bude mít největší vliv na vývoj vztahu muslimů a Francouzů.²⁸⁶ Hospodářské noviny naopak viděly útok jako příznivější pro Nicolase Sarkozyho, a to zejména kvůli jeho názorům na vnitřní bezpečnost Francie.²⁸⁷

Dva dny po útoku dostali v Právu a Hospodářských novinách komentátoři více prostoru pro vyjadřování svých postřehů. Historik Jan Eichler se zamýšlel nad důvody radikalizace evropských muslimů. Došel k závěru, že mají pocit, že na starý kontinent nepatří, a proto se snaží najít východisko jinde.²⁸⁸ Bývalý náčelník Vojenské bezpečnostní služby Andor Šándor poukázal v úvaze „Nejsme hlavním cílem. Zatím.“ na to, že politici by si při bránění země před teroristickými útoky měli dávat pozor také na migranty a na financování teroristů prostřednictvím nelegálního obchodování.²⁸⁹ Na migranty jako na pojítka s terorismem ukázal, i když nepřímou, také článek „Vláda se brání migrační vlně“, se kterým byla otisknuta i fotografie lidí v Praze připomínajících si oběti útoku a držících nápis „Je Suis Charlie“.²⁹⁰ Ohlédnutí za dosavadní historií týdeníku nabídla v Hospodářských novinách otištěná úvaha „Svoboda za dvě eura padesát.“ Tato úvaha byla doplněna informací o tom, že první číslo Charlieho po útocích vyjde ve vysokém nákladu a lze předpokládat velké množství zájemců. Tuto informaci přinesly i další dva deníky.²⁹¹ Ke klidnému soužití Čechů s muslimy vyzval Jan Blažek v článku, který popsal několik zásahů vůči muslimské obci.²⁹² Petr Fischer se zamyslel nad hranicí svobody slova a nad tím, zda by nebylo lepší se této svobody částečně vzdát, aby mohla přetrvat do budoucnosti.²⁹³

---

²⁸³ KOZELKA, Petr. Islám je vhodný pro soužití různých kultur a vyznání. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 2

²⁸⁴ tamtéž

²⁸⁵ tamtéž

²⁸⁶ ROKOS, Milan. „Všechny radikály zavřít nemůžeme.“ *Mladá fronta DNES* 12. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A3

²⁸⁷ HOUSKOVÁ, Silvie. Útok islamistických radikálů může pomoci více Sarkozymu než Le Penové.

Hospodářské noviny 14. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 5

²⁸⁸ EICHLER, Jan. Co ukázal pařížský masakr. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 7

²⁸⁹ ŠANDÓR, Andor. Nejsme hlavním cílem. Zatím. *Právo* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 6

²⁹⁰ ADAMEČKOVÁ, Naďa.; KÖNIGOVÁ, Marie. Vláda se brání migrační vlně. *Právo* roč. 25, č. 7, s. 2

²⁹¹ GABRIEL, Jan. Svoboda za dvě eura padesát. *Hospodářské noviny* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 2

²⁹² BLAŽEK, Vojtěch. Čeští muslimové jsou klidní. Ale pozor, neprovokovat, radí tajná služba. *Hospodářské noviny* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 3

²⁹³ FISCHER, Petr. Neopustit ironii jakožto „šém života“. *Hospodářské noviny* 9. 1. 2015, roč. 25, č. 6, s. 3

9. ledna bylo MF DNES také uveřejněno pozvání na pochod Pardubicemi na počest obětí řádění teroristů.²⁹⁴

V sobotu 10. ledna informovaly Právo a MF DNES o dopadení útočnicků na Charlie Hebdo a také vrahů v košer obchodě v pařížské ulici Porte de Vincennes. Právo podávalo pouze faktické informace o průběhu útoku, zatímco MF DNES poukázala na nebezpečí propojení útočnicků.²⁹⁵ MF DNES získala výpověď Francouzky vyskytující se v blízkosti tiskárny v Dammartin-en-Goële, kde došlo k zabití bratrů Kouachiových.²⁹⁶ Spíše než na průběh pronásledování a následného dopadení a zneškodnění útočnicků ale kladly deníky, zejména MF DNES, důraz na rozdíly mezi muslimy. Milan Rokos uvedl, že sami muslimové teď mají strach z toho, co přijde, a uvedl zde i výpovědi dvou vyznavačů a jedné vyznavačky islámu, kteří shodně útok odsoudili.²⁹⁷ Vizi islámu jako násilného náboženství se snažil vyvrátit také článek „Není islám nemocný? ptají se po masakru i mnozí muslimové“, který se opírá o názor, že o klidných a nenásilných vyznavačů islámu se nemluví, zatímco o těch násilných ano, což vrhá špatné světlo na celou muslimskou obec.²⁹⁸ V Právu otisknutý článek ukázal rozdílné názory na útok prezentované Muhammedem Abbasem, šéfem české Muslimské unie, a Muneebem Alrawim. Alrawi, jak již bylo v této kapitole uvedeno, útok odsoudil, zatímco Abbas vyslovil podezření, zda celý útok nebyl pouze „zpravodajskou hrou.“²⁹⁹ Právo zároveň jako jediný deník uskutečnil a otiskl během analyzovaného období rozhovor s ministrem financí Andrejem Babišem, který v souvislosti s útoky požadoval změnu imigrační politiky a navýšení jejího rozpočtu.³⁰⁰

Pochod jednoty se stal nejdůležitějším tématem pro deníky vydané 12. ledna. Odlišnost jeho mediálního obrazu se ukázala již v názvu článků. Zatímco Právo a Hospodářské noviny zvolily „Lidé proti teroru a tmářství“ a „Solidarita v Paříži“, titulky MF DNES zněl „Milionový pochod hněvu“. MF DNES tedy nepopisovala pochod jako spojení lidí za účelem vyjádřit čest obětem, ale jako vyjádření hněvu nad teroristy.³⁰¹ Za pojítka mezi účastníky pochodu bylo

²⁹⁴ (mb) Je suis Charlie, řeknou lidé v Praze a Pardubicích. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, s. A2

²⁹⁵ VODIČKA, Milan. „Dostali jsme je“. *Mladá fronta Dnes* 9. 1. 2015, roč. 26, č. 7, s. A3

²⁹⁶ POLOCHOVÁ, Iveta. Dcera byla jen dvě minuty od teroristů. *Mladá fronta DNES* 10. 1. 2015, roč. 26, č. 8, s. A2

²⁹⁷ ROKOS, Milan. „To nejde, aby jeden držel tužku a druhý kalašnikov,“ říká imám mešity v Drancy. *Mladá fronta DNES* 10. 1. 2015, roč. 26, č. 8, s. A3

²⁹⁸ KRYZÁNEK, Ladislav. Není islám nemoc? Ptají se po masakru i různí muslimové. *Mladá fronta DNES* 10. 1. 2015, roč. 26, č. 8, s. A3

²⁹⁹ (Novinky.cz) Čeští muslimové odmítli zlehčování zločinu. *Právo* 10. 1. 2015, roč. 25, č. 8, s. 2

³⁰⁰ ROVENSKÝ, Jan. Babiš: Musíme být solidární vůči uprchlíkům, ale musíme brát v potaz také rozdíl kultur, tradic a hodnot *Právo* 10. 1. 2015, roč. 25, č. 8, s. 1

³⁰¹ PALATA, Luboš. Milionový pochod hněvu. *Mladá fronta DNES* 10. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A1

považováno jejich ohrožení islámskými radikály.³⁰² Právo poukázalo na to, že v průvodu byli i muslimští lídři³⁰³ a jako jediný zkoumaný deník otisklo vyjádření dvou českých politiků, kteří se pochodu účastnili – Bohuslav Sobotka vyslovil názor, že to „byla vhodná příležitost, abychom si připomněli památku lidí, kteří byli zavražděni při teroristické útoky, (...) a také, abychom podpořili základní hodnoty, na nichž stojí evropská společnost, zejména svobodu slova.“³⁰⁴), Lubomír Zaorálek prohlásil, že „Za ČR to bylo správné přihlášení se ke společným evropským hodnotám.“³⁰⁵). Právo popsalo i tu skutečnost, že pochodu, který měl reprezentovat lidská práva a svobody, se účastnili i představitelé zemí, kde jsou práva a svobody porušovány,³⁰⁶ a že se pochodu neúčastnili představitelé Národní fronty.³⁰⁷ Hospodářské noviny upozornily na to, že akce jako je tento pochod, se mohou stát terčem teroristů³⁰⁸, a v článku „Vydrží jednota Francie?“ se redaktorka Simone Radačičová zamyslela nad tím, jak útoky dokázaly za tak krátkou dobu změnit Francii v jednotnou zemi, kde navíc lidé začali dělat rozdíly mezi „dobrým“ a „špatným“ islámem.³⁰⁹ MF DNES popsala současný napjatý stav v Paříži v článku „Neskončilo to. Paříž zmobilizovala 10 tisíc vojáků“³¹⁰ založeném na informacích získaných přímo z metropole.

V souvislosti s pochodem bylo zveřejněno také množství článků týkajících se dlouhodobých důsledků útoku. Před hrozbou nebezpečí varovala MF DNES v článku „Islámským státem je ohrožen celý západ“, který v souvislosti s útokem na redakci německého deníku Hamburger Morgenpost zdůraznil neustálé nebezpečí hrozící od nejrůznějších teroristických skupin.³¹¹ To, že terorismus je hrozbou pro všechny bez rozdílu vyznání včetně muslimů, bylo potvrzeno v článku „Zpráva o stavu islámu: bojí se teroru ještě víc než my“.³¹² V Právu viděl Jan Bartošek Evropu jako kontinent, kde začal proces islamizace, a proto vyjádřil potřebu vytvoření nějakého impulsu, kterým by byla započata změna. Dle jeho názoru bylo

---

³⁰² PALATA, Luboš. Islámským státem je ohrožen celý západ. *Mladá fronta DNES* 10. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A2

³⁰³ ŠVEC, Michael. Lidé proti teroru a tmářství. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 10

³⁰⁴ ŠVEC, Michael. Lidé tleskali demonstraci solidarity, popsal Sobotka. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 10

³⁰⁵ tamtéž

³⁰⁶ (znk) V pochodu šli i činitelé zemí omezujících svobodu slova. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 10

³⁰⁷ (znk) Lepenovci uspořádali trucmítink. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 10

³⁰⁸ EHL, Martin. Solidarita v Paříži. *Hospodářské noviny* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 1

³⁰⁹ RADAČIČOVÁ, Simone. Vydrží jednota Francie? *Hospodářské noviny* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 7, s. 2

³¹⁰ (sím, ČTK) Neskončilo to. Paříž zmobilizovala 10 tisíc vojáků. *Mladá fronta DNES* 12. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A4

³¹¹ PALATA, Luboš. Islámským státem je ohrožen celý západ. *Mladá fronta DNES* 12. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A2

³¹² VODIČKA, Milan. Zpráva o stavu islámu: bojí se teroru více než my. *Mladá fronta DNES* 12. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A4

důležité zavedení pravidel, které musejí muslimové žijící v Evropě dodržovat.³¹³ Nutnost reformy viděl i historik František Mrázek, v jeho článku ovšem žádný konkrétní návrh na změny nezazněl.³¹⁴ Miloš Balabán upozornil na důležitost nepodceňování role uprchlíků v terorismu a nutnost jednoty Evropské unie při boji s terorismem.³¹⁵ Tematicce uprchlíků se věnoval i politolog Lukáš Jelínek v článku „Zabarikádovat se není řešení“. Uprchlíci sami o sobě pro něho nepředstavují velkou hrozbu, ze situace v Evropě viní mezinárodní napětí.³¹⁶ Doporučení, jak se vypořádat s islámem v Evropě, tedy nesnažit se ho vymýtit, ale zároveň mu nedělat ústupky, dal ve své úvaze „Nezakazovat islám! Jen nesdílet...“ politik Stanislav Křeček.³¹⁷ Otázku týkající se postavení muslimů v české společnosti a odlišných názorů na toto postavení si položil David Klimeš. Možnou cestu vedoucí ke spokojenému soužití viděl hlavně v debatě mezi oběma stranami.³¹⁸

Vydání Charlieho ze 14. ledna věnovaly pozornost všechny deníky. Články doplněné obrázkem titulku s karikaturou Mohameda v Právu a Hospodářských novinách pouze podaly informace o tom, že časopis vyšel, a dále informovaly o obsahu čísla a velkém zájmu ze stran čtenářů. Právo doplnilo, že vydání Charlieho do České republiky ilustrováno nebylo.^{319, 320} MF DNES byla v článku „Čtyři kusy, pět kusů, deset kusů... Na nový Charlie Hebdo se tvoří pořadníky“ z analyzovaných médií k Charliemu nejkritičtější, použila zde dokonce podtitulek „Zbytečná urážka muslimů?“³²¹ Hned za tímto článkem navíc MF DNES uveřejnila kritický pohled muslimských učňů na karikatury.³²²

Úvahy o důsledcích a příčinách útoku pokračovaly i následující dny. Článek „Návrat (geo)politiky“³²³, který hovořil o opětovém rozdělení světa na západ a východ, tentokrát podle náboženství, nebo článek „Jsou teroristé muslimy?“³²⁴ jsou toho důkazem. K útoku na týdeník jako k útoku na svobodu slova se vrátil ústavní právník Jan Wintr v článku „Já Charlie jsem.“³²⁵

³¹³ BARTOŠEK, Jan. Reislamizace Evropy začala. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 11, s. 7

³¹⁴ MRÁZEK, František. Francii čekají po útocích změny. *Právo* 14. 1. 2015, roč. 25, č. 13, s. 7

³¹⁵ BALABÁN, Miloš. Evropa na třech frontách. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 11, s. 7

³¹⁶ JELÍNEK, Lukáš. Zabarikádovat se není řešení. *Právo* 12. 1. 2015, roč. 25, č. 10, s. 7

³¹⁷ KŘEČEK, Stanislav. Nezakazovat islám! Jen nesdílet... *Právo* 14. 1. 2015, roč. 25, č. 11, s. 7

³¹⁸ KLIMEŠ, David. Nejsme všichni Charlie. *Hospodářské noviny* 13. 1. 2015, roč. 25, č. 8, s. 8

³¹⁹ RADAČIČOVÁ, Simone. Dosud nezveřejněné karikatury i texty bez korektury: Charlie Hebdo je zpět. *Hospodářské noviny* 14. 1. 2015, roč. 25, č. 9, s. 3

³²⁰ (nek) Charlie Hebdo dnes vychází opět s prorokem Mohamedem. *Právo* 14. 1. 2015, roč. 25, č. 11, s. 12

³²¹ PALATA, Luboš. Čtyři kusy, pět kusů, deset kusů. *Mladá fronta DNES* 14. 1. 2015, roč. 26, č. 11, s. A3

³²² (ČTK, zah) Zase urážejí Proroka, zlobí se učenci. *Mladá fronta DNES* 14. 1. 2015, roč. 26, č. 11, s. A3

³²³ BARŠA, Pavel. Návrat (geo)politiky. *Právo* 15. 1. 2015, roč. 25, č. 12, Literární a kulturní příloha Salon, s. 1

³²⁴ UHL, Petr. Jsou teroristé muslimy? *Právo* 15. 1. 2015, roč. 25, č. 15, s. 6

³²⁵ WINTR, Jan. Já Charlie jsem. *Právo* 15. 1. 2015, roč. 25, č. 15, s. 7

Také české noviny nenechaly bez povšimnutí možné důsledky útoku v obchodě s košer zbožím pro židovské obyvatelstvo žijící ve Francii. MF DNES uveřejnila výzvu izraelského premiéra Benjamin Netanjahua k emigraci francouzských Židů do Izraele,³²⁶ Jan Kužvart v *Hospodářských novinách* doplnil, že pokud Židé z Evropy odejdou, bude to prohrou multikulturalismu.³²⁷

Ve druhé polovině ledna již začala být intenzita výskytu článků souvisejících se Charlie Hebdo slabší, v novinách byly otištěny pouze krátké zprávy týkající se velké prodejnosti čísla ze 14. ledna a dále pauze ve vydávání týdeníku, pohřbení atentátníků a výstavě titulních stran týdeníku Charlie Hebdo v pražském Centru současného umění DOX.³²⁸

5.2.2 Únor

7. února použil historik František Mrázek ve svém článku o terorismu ve světě Charlie Hebdo jako příklad útoku, který přitáhl pozornost lidí.³²⁹ Stejného dne označil ve svém komentáři Petr Schnurch atentát jako „debakl reálně existující politické demokracie a profesionálního žurnalistu.“³³⁰ 12. února byl Charlie Hebdo jedním z témat rozhovoru Františka Cingera s Evou Kantůrkovou, která vyslovila kritický názor na způsob satiry používaný týdeníkem a heslo „Já jsem Charlie“ vnímala jako „identifikaci se sekularizací a osvícenským evropanstvím.“³³¹ 13. února byla v *Právu* zveřejněna fotografie manželky útočnicka z košer obchodu Amedy Coulibalyho a její názory obdivující Islámský stát.³³² Dne 19. února otisklo *Právo* informaci převzatou z *Le Monde* o pohybu teroristů den před útokem.³³³

MF DNES a *Právo* přirovnaly útoky, ke kterým došlo v Kodani, k útokům na Charlieho. V *Hospodářských novinách* nebyl v žádném únorovém vydání nalezen článek týkající se Charlie Hebdo.

---

³²⁶ (sim) Emigrujte, vyzval francouzské Židy Netanjahu. Tisíce jich už poslechly. *Mladá fronta DNES* 12. 1. 2015, roč. 26, č. 9, s. A2

³²⁷ KUŽVART, Jan. Odchod Židů by byl evropskou prohrou. *Hospodářské noviny* 14. 1. 2015, roč. 25, č. 8, s. 6

³²⁸ KONRÁD, Daniel. Dox je také Charlie. *Hospodářské noviny* 28. 1. 2015, roč. 29, č. 19, s. 16

³²⁹ MRÁZEK, František. Teroristickou kaši navařil sám západ. *Právo* 7. 2. 2015, roč. 25, č. 35, s. 7

³³⁰ SCHNURCH, Petr. O radikálních islamistech, Pedigě i Pravém sektoru. *Právo* 7. 2. 2015, roč. 25, č. 35, s. 7

³³¹ CINBER, František. Hus zdůraznil svědomí člověka. *Právo* 12. 2. 2016 roč. 25, č. 39, s. 13

³³² (BBC, ČTK, brw, vpl) Vdova po vrahovi z Paříže chválí chalífát. *Právo* 13. 2. 2016, roč. 25, č. 40, s. 13

³³³ (Novinky.cz, ivi) Kouachi a Coulibaly – teroristé z Paříže – se sešli noc před útokem. *Právo* 19. 2. 2016, roč. 25, č. 45, s. 13

5.2.3 Březen

V MF DNES uvedl Tomáš Lébr v titulku svého článku jako možný důvod vraždy ruského opozičního politika Boris Němcova to, že Němcov „byl moc Charlie“.³³⁴

Hospodářské noviny uveřejnily pouze jeden článek, kde byla popsána situace týdeníku, který neví, jakým směrem se dále ubírat, přestože byly vyřešeny všechny jeho finanční problémy.³³⁵

V Právu žádná zmínka o satirickém týdeníku nebyla.

5.2.4 Duben

Články, které by přímo s útokem souvisely, se v dubnu nevyskytly ani v Právu, ani v MF DNES nebo Hospodářských novinách.

5.3 Srovnání útoků ve francouzských a českých médiích

O útoku v podstatě okamžitě informovala francouzská i česká média. Větší počet článků byl uveřejněn ve francouzských médiích. Tyto články podávaly detailní informace nejen o průběhu útoku, ale také o aktuální atmosféře ve Francii. Z analyzovaných médií prožívala útok nejvíce Libération. Byla to také ona, která ve svých prostorách poskytla místo nové redakci Charlie Hebdo. Informace v českých denících nebyly tak četné jako ve francouzských. Faktorem odlišujícím francouzská a česká média bylo vyjádření podpory Charliemu. Zatímco všechna francouzská média týdeník podpořila, česká média přímou podporu nevyjádřila.

Pochod jednoty prezentovala i přes markantně odlišné názvy článků všechna česká média stejně a v člancích jej v podstatě nijak nehodnotila. Všechna francouzská média však svá hodnocení vyjádřila, zabývala se smyslem pochodu a reakcemi lidí. Ve francouzských médiích bylo uveřejněno více reportáží z Paříže i z celé Francie, ve kterých byla detailně popisována atmosféra a ve kterých lze zaznamenat snahu přesvědčit čtenáře o tom, že by měli zůstat takto jednotní delší dobu. V souvislosti s Pochodem jednoty se také noviny každé země soustředily na politiky účastníci se nebo neúčastníci se pochodu. Čtyři politici, jejichž jména se v člancích

---

³³⁴ LÉBR, Tomáš. Smrt Němcova: byl moc „Charlie“? *Mladá fronta* 3. 3. 2016, č. 57, A10

³³⁵ RADAČIČOVÁ, Simone. Zbohatlý Charlie Hebdo se zamýšlí, co bude dál. *Hospodářské noviny* 4. 3. 2015, roč. 25, č. 45, s. 5

publikovaných v obou zemích vyskytovala nejčastěji, byli prezident François Hollande, premiér Manuel Valls, německá kancléřka Angela Merkel a britský premiér David Cameron. Česká média věnovala pozornost i účasti dvou českých politiků, kteří se Pochodu zúčastnili, a prezentovala jejich vyjádření k budoucnosti Francie, francouzská média účast dvou českých politiků vůbec nekomentovala. Francouzská média chválila Hollanda a Vallse a jejich snahy o sjednocení Francouzů, přítomnost Merkel a Camerona byla pouze zmíněna. Z politiků, kteří se Pochodu nezúčastnili, věnovaly francouzské noviny pozornost Marine Le Pen, která odmítla pochodovat s lidmi, kteří se o současnou situaci zasloužili, dalším důvodem její neúčasti bylo i to, že ona sama, jako poměrně častý vzor pro karikatury publikované v Charliem, se s myšlenkami týdeníku neztotožňovala. Le Figaro ovšem jako jediný zároveň v článcích naznačil, že Le Pen nebyla k účasti v Pochodu vůbec vyzvána. Kritice francouzských médií byli vystaveni ti účastníci Pochodu, kteří byli politickými představiteli zemí, ve kterých kde jsou porušována lidská práva a kterými byl Charlie ve skutečnosti kritizován.

Nutnost jednoty a tolerance byla ve francouzských médiích zmiňována nejen v souvislosti s Pochodem, ale byla zdůrazňována v průběhu celého zkoumaného období. Ve všech článcích byl dáván důraz na nutnost rozlišovat muslimy a muslimské radikální teroristy a byl v nich dáván prostor k vyjádření také představitelům muslimských organizací. Česká média nezdůrazňovala výše uvedenou nutnost rozlišování muslimů. Analyzovaná česká média navíc spojovala teroristické útoky s imigrační vlnou, média francouzská se od této souvislosti distancovala.

Útok na košer obchod prezentovaly noviny v obou zemích v podstatě stejně, v této prezentaci se zaměřily nejvíce na budoucnost židovského obyvatelstva ve Francii. Poslední lednovou událostí, které věnovaly české i francouzské deníky pozornost, bylo vydání Charlie Hebdo dne 14. ledna. Zatímco česká média se věnovala spíše tomu, jak vydání vznikalo a jaký o něj byl zájem, francouzská média jej poměrně důkladně analyzovala a soustředila se také na ohlas, jaký mělo vydání v zahraničí, pozornost věnovala především ohlasu na titulní stranu vydání.

Na rozdíl od českých médií se francouzská média soustředila i na vnímání útoku v zahraničí. Byla zde zmiňována solidarita Američanů s Charliem i kritika týdeníku, která zaznívala nejčastěji ze zemí, kde je islám hlavním náboženstvím – například z Čečenska, ve kterém se uskutečnil anti-solidární pochod, Jordánska nebo Íránu. Představitelé těchto zemí sice teroristický útok odsoudili, nicméně ve svých vyjádřeních poukázali na to, že Charlie Hebdo zbytečně provokoval.

V únoru, březnu a dubnu již články související se Charlie Hebdo nebyly tak časté. Jak česká, tak francouzská média se věnovala spojitosti útoku na Charlieho a útoků v Kodani. Tematika související s Charlie Hebdo se vytratila z českých médií mnohem rychleji (poměrně překvapivě v nich nebyla zmínka o návratu Charlieho), francouzská média se ve spojitosti s Charliem začala věnovat odlišným tématům.

Hlavní hypotéza této bakalářské práce, která se měla potvrdit či vyvrátit, byla formulována větou „Francouzská média se budou více soustředit na dlouhodobější důsledky útoků.“ Na základě provedené mediální analýzy můžeme konstatovat, že česká i francouzská média se na dlouhodobé důsledky soustředila stejnou měrou, jen v odlišnou dobu. To znamená, že formulovaná hypotéza se nepotvrdila.

Nepotvrzení uvedené hypotézy však nelze chápat tak, že prezentace v českých a francouzských denících byly totožné. Zatímco česká média začala zveřejňovat úvahy o tom, zda byl tento útok předzvěstí dalších útoků, víceméně okamžitě po dané tragické události, francouzské deníky se po atentátu soustředily na současnou situaci ve Francii a dlouhodobým důsledkům se začaly věnovat až později. Lišily se také komentáře spojené s budoucností. Francouzská média se věnovala pohledu na budoucí bezpečnost vlastní země, obranu proti terorismu a postavení muslimů ve Francii. Česká média zveřejňovala názory na to, jak 7. leden změní celou Evropu a jaká bude bezpečnost celé Evropy, věnovala se i tematice přijímání či nepřijímání uprchlíků.

Shrnutí a závěr

Svoboda slova je považována za jeden ze základních znaků demokracie. Přesto se může stát, že pokud někdo své názory vyjadřuje „až příliš svobodně“, nemusí to být okolí úplně po chuti. To je případ francouzského satirického týdeníku Charlie Hebdo. Karikatury, které jsou v tomto týdeníku uveřejňovány, reagují svým specifickým způsobem na aktuální dění, včetně dění náboženského. Právě zobrazování karikatur islámu vyvolalo v průběhu historie týdeníku několik konfliktů s islámem, které vyústily v nejtragičtější z nich. 7. ledna 2015 vtrhli dva bratři, Chérif a Saïd Kouachiovi, do redakce týdeníku a při poradě zavraždili deset lidí, z toho pět karikaturistů, a další dva lidi v blízkosti redakce.

Tento útok a jeho mediální obraz se staly tématem předkládané bakalářské práce. Z celkem šesti deníků, tří českých a tří francouzských, nás zajímaly články související s útokem na Charlie Hebdo. Pro kvalitativní mediální analýzu byl pozitivní fakt, že lednovým událostem, ke kterým po útoku došlo, se věnovaly české i francouzské deníky. Mohli jsme tak dojít k závěru, že české deníky prezentovaly Pochod jednoty spíše neutrálně, zatímco francouzské deníky se soustředily také na jeho členy. První vydání Charlie Hebdo po útoku vyvolalo pozornost u českých i u francouzských deníků, české deníky se ale soustředily zejména na jeho vznik a na zájem lidí o něj, francouzská média se soustředila i na obsah magazínu. Deníky v obou zemích podaly podobný pohled na útok v košer obchodě v Porte de Vincennes a na jeho důsledky pro Židy žijící ve Francii, francouzské deníky navíc přiblížily i názory francouzských Židů na vzniklou situaci. Články publikované v únoru, v březnu a v dubnu již takové srovnání nenabízejí, vzhledem k tomu, že témata článků s Charlie Hebdo souvisejících se lišila, v dubnu se v českých médiích články související s útokem na Charlie Hebdo nevyskytovaly vůbec.

Přestože hlavním výzkumným cílem nebylo analyzovat rozdíly související s politickou orientací novin, některé rozdíly nalezeny byly. Celkově jich ovšem bylo méně a byly méně výrazné, než se původně předpokládalo. Ihned po útoku vyjádřila levicově zaměřenému Charliemu nejvíce podpory levicově zaměřená Libération, která poté podporovala levicového premiéra Manuela Vallse, v článcích často citovala levicové politiky, věnovala se také přítomnosti levicových politiků na Pochodu jednoty. Poměrně překvapivá byla ovšem větší kritika pravicové političky Le Pen pravicovém Le Figaro. Odlišná orientace českých médií tolik zřetelná nebyla, můžeme pouze konstatovat, že levicově zaměřené Právo uveřejnilo vyjádření

levicově zaměřených politiků Bohuslava Sobotky a Lubomíra Zaorálka. Taktéž zde ovšem byl publikován rozhovor se spíše pravicově zaměřeným politikem Andrejem Babišem.

Na hlavní hypotézu bakalářské práce bylo zodpovězeno již v kapitole 3.2 – na základě výsledků analýzy můžeme konstatovat, že na dlouhodobější důsledky útoku se zaměřovala česká i francouzská média, jen každá v jinou dobu. Zajímavé názory na budoucnost po útocích byly publikovány zejména v komentářích souvisejících s tématem. Celkově můžeme konstatovat, že dle výsledků kvalitativní analýzy se obraz útoku v českých a ve francouzských médiích příliš nelišil. Případná kvantitativní analýza mediálního obrazu či porovnání obrazu v různých typech médií může být dále zkoumána např. v diplomové práci.

Summary and Conclusions

Freedom of speech is considered to be one of the basic features of democracy. However, when a person expresses his/her real opinions in a too offensive way, this expression is likely to make others, especially those who are of a different opinion, angry. That is the case of the French satirical weekly magazine Charlie Hebdo. Caricatures published in this magazine have been making fun of everything including religion. Making fun of the Islamic religion, the satirical weekly has had to face conflicts with this religion. The conflict with the most tragic consequences took place on January 7, 2015, when two brothers, Chérif and Saïd Kouachi, killed twelve people, including five cartoonists.

This attack and its media picture were chosen as the topic of this bachelor's degree thesis. Six daily newspapers (three Czech and three French ones) were used as the materials for the qualitative media analysis. The choice of the newspapers was not a random one – either country was represented by one right-wing and one left-wing daily, one daily was of the central political orientation. The French newspapers were Le Figaro, Libération and Le Monde, while the Czech newspapers were Mladá fronta DNES, Právo and Hospodářské noviny. The French and the Czech newspapers were firstly analysed separately and then the results of the analyses were compared.

The newspapers of both the countries published the biggest number of articles in January. Later, in March and in April, almost no articles appeared in the Czech newspapers. The articles that were published immediately after the attack were more informative and more detailed in the French newspapers, while each Czech newspaper presented the attack in a rather neutral and more distant way. The French and Czech newspapers informed their readers about the same events during January – the articles were about The March of Solidarity, that took place in France on January 11, the published issue of the first number of Charlie Hebdo after the attack and about the attack that was realized in a kosher grocery store in Paris, Porte de Vincennes. In February the topics presented in the newspapers differed. As it was said above, in March the number of articles in the Czech newspapers was low, and in April there were practically none.

As it has been already said, all the six newspapers represented different parts of the political spectrum. It was not the main aim of the thesis to highlight differences depending on the political orientation of the newspapers, but some differences were quite clear, especially in the French media (although fewer differences than anticipated were found). Immediately after the attack, *Libération*, which is a left-wing medium, supported *Charlie Hebdo* more than the other newspapers, and also through the style of the presentation of the articles it supported the French Prime Minister Manuel Valls, who is a socialist. However, some surprising facts were revealed – for example, Marine Le Pen was criticised by the right-wing *Le Figaro*. In the Czech newspapers almost no differences depending on their political orientation were evident. Just one fact seems worth mentioning at this point - *Mladá fronta DNES* did not make and present an interview with its owner Andrej Babiš (who is the Vice-Prime Minister and the Minister of Finance of the Czech Republic), while another newspaper, *Právo*, did.

The main hypothesis of the submitted thesis was that “French newspapers would be more focused on long-term consequences of the attack”. This hypothesis cannot be verified, as both the Czech and French newspapers put the same focus on considerations about potential consequences. However, the French newspapers considered the consequences mainly in terms of the security and political situation in France, while the Czech newspapers focused on the whole Europe. The newspapers in both the countries focused also on the future of Jewish people living in France.

Bibliografie

- ALBERT, Pierre. *La Presse française*. Paříž: La Documentation française, 1990, 175 s., ISBN 978-2110023544.
- ARKOUN, Mohammed. *La Pensée Arabe*. Paříž: PUF, 1991, 128 s. ISBN 978-2130631040.
- ARMSTRONGOVÁ, Karen. *Islám*. Praha: Slovart, 2008, 256 S. ISBN 978-80-7391-155-3.
- BAR, Shmuel. The Religious Sources of Islamic Terrorism. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, 255 s. ISBN 978-0230608641.
- BEDNAŘÍK, P.; JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada Publishing, 2011, 448 s. ISBN 978-80-247-3028-8.
- BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989 -2006*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2007, 274 s. ISBN 9788024613871.
- CROUCH, Patricia. *The Charlie Hebdo Newspaper Massacre*. Massachusetts: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015, 60s. ISBN 978-1507602225.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002, 374 s. ISBN 978-80-246-0139-7.
- DOLEJŠÍ, Vojtěch. *40 let Rudého práva*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960, 232 s. ISBN 0-425-18843-4.
- EVENO, Patrick. *Le Journal Le Monde*. Paříž: Odile Jacob, 2001, 295 s. ISBN 2738109462.
- Generální sekretariát pro obranu a bezpečnost. *Livre blanc sur la Défense et la Sécurité nationale 2013*. Paris: Direction de l'information légale et administrative, 2013, 160 s. ISBN 978-2-11-009358-5.
- GUYENOT, Laurent. Prequel to Charlie Hebdo. In: PERRY, M.; NEGRIN, Howard E. *The Theory and Practice of Islamic Terrorism: An Anthology*. New York: Palgrave Macmillan, 2008, 255 s. ISBN 978-0230608641.
- HALL, Anthony. Witch Hunt on Terrorism. In: BARRETT, Kevin J. (ed.) *We Are NOT Charlie Hebdo*. Lone Rock: Sifting and Winnowing Books., 2015, 244 s. ISBN 978-0996143004.
- HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- Charb. *Charlie Hebdo : Les 20 ans, 1992/2012*. Paříž: Les Échappés, 2012, 319 s. ISBN 978-2357660557.
- JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. Praha: Portál, 2009, 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- MENDEL, Miloš. *S puškou a koránem*. Praha: Orientální ústav AV ČR, 2008, 244 s. ISBN 978-80-85425-63-5.
- SCHMID, Alex P. *The Routledge Handbook of Terrorism Research*. Abingdon: Taylor & Francis, 2011, 736 s. ISBN 978-0415520997.
- STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
- ŠARADÍN, P. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Praha: Periplum, 2007. 412 s. ISBN 978-80-86624-36-5.
- TARNERO, Jacques. *Les terrorismes*. Paříž: Les Essentiels Milan, 2001, 63 s. ISBN 978-2841136148.
- TODD, Emanuel. *Sociologie d'une crise religieuse*. Paříž: Éditions Points, 2015, 252 s. ISBN 978-2021279092.

WALZER, Michael. *De la guerre et du terrorisme*. Paříž: Bayard, 2004, 250 s. ISBN 978-2227474024.

Monografie dostupné on-line

GOLDSTEIN, Robert J. *Censorship of Political Caricature in Nineteenth-century France*. [online]. Kent: Kent State University Press, 1989 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=vIA1F2Qm0WgC&printsec=frontcover&dq=caricature&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=caricature&f=false

GUS, Martin. *Essentials of Terrorism: Concepts and Controversies*. [online]. SAGE Publications, 2016. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ZDlwCgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Essentials+of+Terrorism:+Concepts+and+Controversies&hl=cs&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=Essentials%20of%20Terrorism%3A%20Concepts%20and%20Controversies&f=false

HANNOSH, Michele. *Baudelaire and Caricature: From the Comic to an Art of Modernity*. [online]. 1992 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=vQx3bxvzBDAC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

CHOWANIEZ, Christophe. *Bombs, Bullets, and Politicians: France's Response to Terrorism*. [online]. McGill-Queen's University Press, 2016. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=prJQDQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Bombs,+Bullets,+and+Politicians:+France's+Response+to+Terrorism&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKewjA0eOf8ezQAhXDIIsAKHb_bB8oQ6AEIGzAA

ZOLA, Emile. *La République et la Littérature*. [online]. Saint Julien en Genevois: Arvensa editions, 2014. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: https://books.google.cz/books/about/La_République_et_la_littérature.html?id=CX8WAAAAMAAJ&redir_esc=y

Encyklopedie

kolektiv autorů. *Nové Universum – všeobecná encyklopedie*. Praha: Euromedia Group k. s., 2003, 1303 s. ISBN 80-242-1069-X.

Internetové zdroje

BIGO, Didier. Les attentats de 1986 en France: un cas de violence transnationale et ses implications. *Conflits.revues.org* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <https://conflits.revues.org/129>

BOYER-BRUN, Jacques. *Histoire des caricatures de la révolte des Français*. [online]. 1792 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b86133832/f19.image>

United Nations General Assembly. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *Un.org* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/826

Code penal. *Legifrance.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=41E591E7C17502BB232D420DB269D43E.tpdila09v_2?idSectionTA=LEGISCTA000006149845&cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20161123

United Nations General Assembly. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. *Un.org* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/826

20 ans après, le récit minute par minute du calvaire des 220 otages des terroristes du vol Alger-Paris. *Atlantico.fr* [online]. [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: <http://www.atlantico.fr/decryptage/aeroport-alger-24-decembre-1994-quatre-terroristes-prennent-contrôle-airbus-a300-destination-paris-recit-minute-minute-calvaire-1918034.html/page/0/3>

Attentats à Paris. *Tempsreel.nouvelobs.com* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://tempsreel.nouvelobs.com/attentats-terroristes-a-paris/20151116.OBS9555/attentats-de-paris-les-victimes-du-13-novembre.html>

Le mémorial du « Monde » aux victimes des attentats de Nice. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/grands-formats/visuel/2016/10/06/le-memorial-du-monde-aux-victimes-des-attentats-de-nice_5009546_4497053.html#CQuzXbhrGbfHwOHb.99

LOI n° 2014-1353. *Legifrance.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000029754374&categorieLien=id>

La lutte contre le terrorisme. *Gouvernement.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/action/la-lutte-contre-le-terrorisme>

État d'urgence et autres régimes d'exception. *Vie-publique.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/etat-urgence-regime-exception/>

COP21 : 24 militants assignés à résidence pendant la conférence sur le climat. *Rtl.fr* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.rtl.fr/actu/conso/cop-21-24-militants-assignes-a-residence-7780670147>

Les 40 marches pour le climat ont été interdites, des écologistes assignés à résidence. *Bastamag.net* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.bastamag.net/Les-40-marches-pour-le-climat-ont-ete-interdites-des-ecologistes-assignes-a>

Les groupes d'intervention antiterroriste en France. *Cf2r.ogr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.cf2r.org/fr/notes-actualite/les-groupes-intervention-antiterroriste-en-france.php>

L'organisation et les structures de la direction centrale de la police judiciaire. *Police-nationale.interieur.gouv.fr* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Organisation/Direction-Centrale-de-la-Police-Judiciaire/L-organisation-et-les-structures>

Rapid histoire de la caricature. *Expositions.bnf.fr* [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: http://expositions.bnf.fr/daumier/pedago/02_1.htm

Qui est Honoré Daumier? *Expositions.bnf.fr* [online]. [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: http://expositions.bnf.fr/daumier/pedago/02_1.htm

Charlie. *Charliehebdo.fr* [online]. [cit. 2016-07-01]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/charlie>

Les images qui on fait scandale. *Linternaute.com* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/homme/loisirs/les-images-qui-ont-fait-scandale/bal-tragique-a-columbey-1-mort.shtml>

Hara-Kiri hebdo n° 94. *Paris-bd.com* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <https://www.paris-bd.com/revue-84723-Hara-Kiri-hebdo-3-Hara-Kiri-hebdo-n°94-%3A-Bal-tragique-à-Colombey---1-mort>

Histoire. *Charliehebdo.fr* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <https://charliehebdo.fr/histoire/>

À propos. *Lesechappes.com* [online]. [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <https://lesechappes.com/fr/a-propos/>

Le jugement de l'affaire Charlie Hebdo. *Maitre-eolas.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.maitre-eolas.fr/post/2007/03/22/580-le-jugement-de-l-affaire-charlie-hebdo>

Satirical Magazine is Firebombed in Paris. *Nytimes.com* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2011/11/03/world/europe/charlie-hebdo-magazine-in-paris-is-firebombed.html?_r=0

Attentat contre Charlie Hebdo. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2015/01/07/les-dessinateurs-et-journalistes-tues_4550767_3224.html

Al-Qaeda in Yemen admits responsibility for Charlie Hebdo. In: *YouTube*. [online]. 14. 01. 2015 [cit. 2016-04-01]. Kanál uživatele Europa Press. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5rxxtSS3Bis>

Trois jours d'attaque, minute par minute. *Atelier.leparisien.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://atelier.leparisien.fr/sites/Je-Suis-Charlie/les-faits/trois-jours-dattaque-minute-par-minute>

Allocution à la suite de l'attentat au siège de Charlie Hebdo. *Elysee.fr* [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/declarations/article/allocution-a-la-suite-de-l-attentat-au-siege-de-charlie-hebdo/>

Le discours de Manuel Valls après l'attentat contre Charlie Hebdo. [online]. [cit. 2016-10-31]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/citations/2015/01/14/25002-20150114ARTFIG00383-le-discours-de-manuel-valls-apres-l-attentat-contre-charlie-hebdo.php>

J'ai écrit tout est pardonné et j'ai pleuré. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/01/12/a-quoi-ressemblera-le-prochain-charlie-hebdo_4554645_3236.html

PHOTOS. Charlie Hebdo: qui sont les auteurs du numéro 1179 sorti mercredi 25 février? *Huffingtonpost.fr* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.huffingtonpost.fr/2015/02/25/charlie-hebdo-auteurs-numero-1179-mercredi-25-fevrier_n_6750124.html

Riss devrait succéder à Charb à la tête de Charlie Hebdo. *Lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/actualite-medias/article/2015/01/19/riss-a-la-tete-de-charlie-hebdo_4559132_3236.html

"Charlie Hebdo" s'est vendu à plus de 80.000 exemplaires chaque semaine depuis les attentats. *Rtl.fr* [online]. [cit. 2016-10-28]. Dostupné z: <http://www.rtl.fr/actu/societe-faits-divers/charlie-hebdo-s-est-vendu-a-plus-de-80-000-exemplaires-chaque-semaine-depuis-les-attentats-7781214444>

Le Figaro. *Lci.tf1.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://lci.tf1.fr/lexique/le-figaro-8010075.html>

Orientations politiques de la presse étrangère et française. *Integrersciencespo.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.integrersciencespo.fr/index.php?article15/orientations-politiques-de-la-presse-etrangere-et-francaise>

ACPM (Classement presse quotidienne nationale). *Acpm.fr* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.acpm.fr/Chiffres/La-Presses/La-Presses-Payante/Presse-Quotidienne-Nationale>

Čtenost deníků. *Mediaguru.cz* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2015/08/ctenost-deniku-blesk-je-pod-milionem-rostly-sport-a-ln/#.Vvg1DiSPuU>

le Figaro. *Larousse.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: http://www.larousse.fr/encyclopedie/oeuvre/le_Figaro/119488

Groupe Figaro. *Dassault.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.dassault.fr/filiale.php?docid=2410>

Le Figaro. *Groupe.lefigaro.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: http://groupe.lefigaro.fr/menu/index_redaction.php?cle_redaction=

Le Figaro. *Gralon.net* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.gralon.net/articles/news-et-media/magazines/article-le-figaro--le-plus-ancien-des-quotidiens-francais-1098.htm>

Libération a trahi son fondateur, Jean-Paul Sartre. *Gauchemip.org* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://www.gauchemip.org/spip.php?article20621>

Patrick Drahi poursuit son rêve américain. *Liberation.fr* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupný z: http://www.liberation.fr/futurs/2015/09/17/patrick-drahi-poursuit-son-reve-americain_1384506

Libération se réinvente. *Liberation.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: http://www.liberation.fr/ecrans/2015/05/28/liberation-se-reinvente_1317472

Abonnement Suppléments. *Abo.lemonde.fr* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupný z: <http://abo.lemonde.fr/supplements.html>

Le groupe Le Monde. *Sdllemonde.fr* [online]. [cit. 2016-03-04]. Dostupný z: <http://www.sdllemonde.fr/le-groupe-le-monde>

Mladá fronta DNES. *Mafra.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: http://www.mafra.cz/cs/default.asp?y=mafra_all\cs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm

Seznam koupil třetinu firmy Borgis, která vydává Právo. *Archiv.ihned.cz* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-60262790-seznam-koupil-tretinu-firmy-borgis-ktera-vydava-pravo>

Media Kit. *Pravo.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupný z: <http://www.pravo.cz/soubory/profil-ctenare>

Hospodářské noviny. *Economia.ihned.cz* [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupný z: <http://economia.ihned.cz/produkty-a-sluzby/hospodarske-noviny/>

Primární analyzované zdroje

Le Figaro (*lefigaro.fr*): leden – duben 2015

Libération (*liberation.fr*): leden – duben 2015

Le Monde (*lemonde.fr*): leden – duben 2015

Mladá fronta DNES: leden – duben 2015

Právo: leden – duben 2015

Hospodářské noviny: leden – duben 2015

Přílohy

Příloha č. 1: Titulka Charlie Hebdo z vydání 8. února 2016

(zdroj: <http://bigbrowser.blog.lemonde.fr/2015/01/09/what-is-charlie-hebdo-lhebdomadaire-satirique-explique-aux-etrangers/>)

Příloha č. 2: Titulka speciálního vydání s názvem Charia Hebdo

(zdroj: http://www.huffingtonpost.com/2015/01/07/charlie-hebdo-cartoons-paris-french-newspaper-shooting_n_6429552.html)

Příloha č. 3: Karikaturisté, kteří byli při redakční poradě zabití

(zdroj: <http://lintegral.over-blog.com/2015/01/quels-sont-les-assassins-des-journalistes-martyrs-de-charlie-hebdo.html>)

Příloha č. 4: Portréty útočníků z redakce, bratrů Kouachiových
(zdroj: <http://www.pbs.org/newshour/rundown/know-kouachi-brothers/>)

Příloha č. 5: Státníci na Pochodu solidarity

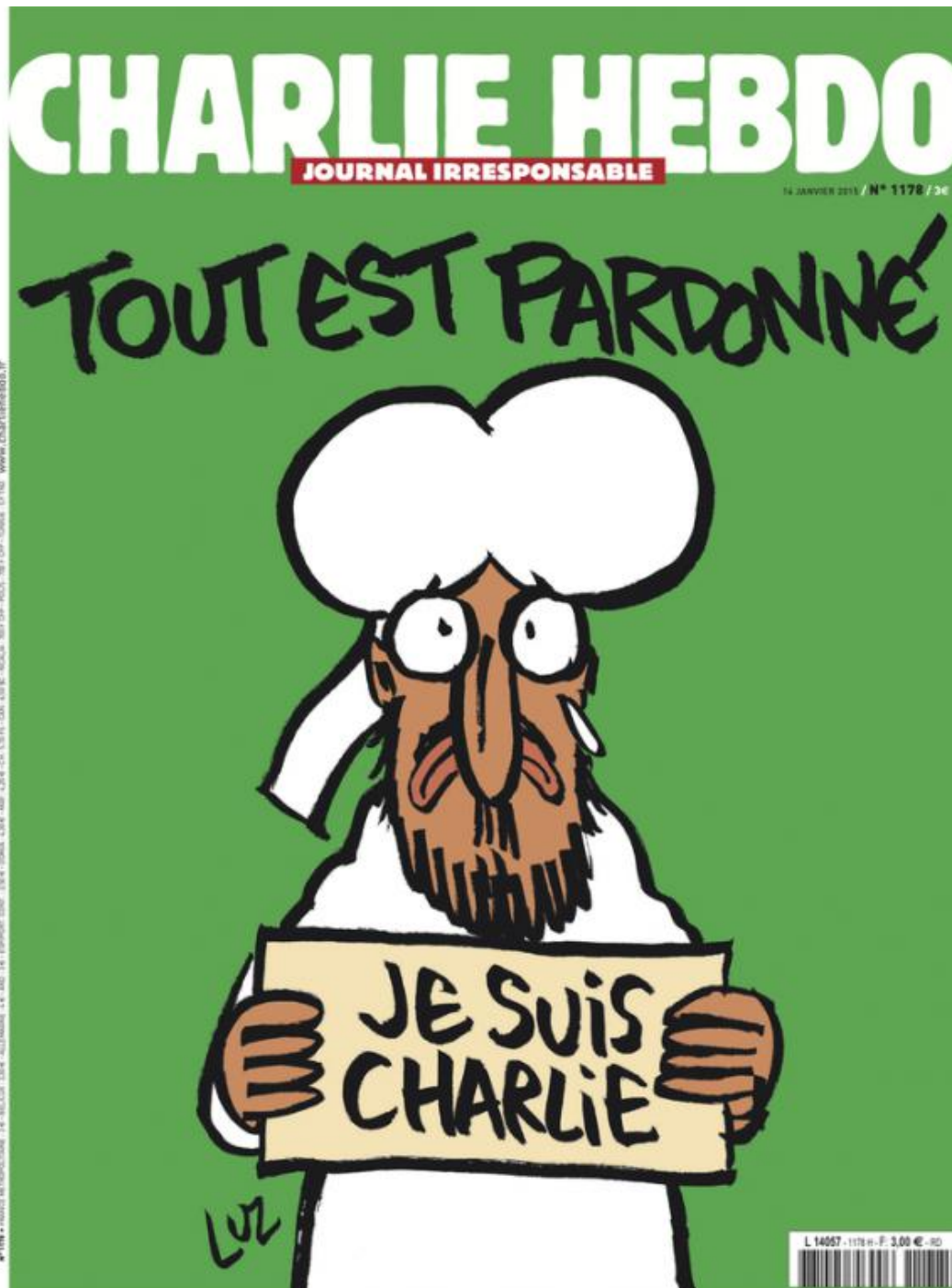
(zdroj:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2015_01_10_premier_sobotka_ministr_zaoralek_v_parizi.html)

Příloha č. 6: Titulka Charlie Hebdo z vydání 14. ledna 2015

(zdroj: http://www.liberation.fr/france/2015/01/12/mahomet-en-une-du-charlie-hebdo-de-mercredi_1179193)

Příloha č. 7: Fenomén Je Suis Charlie

(zdroj: <http://www.express.co.uk/news/world/551692/Charlie-Hebdo-Je-Suis-Charlie-Cover-Prophet-Mohammed-cartoon-Survivors-Edition>)

